

II. СЕСЬ

P. SES

Л Е Л Е К И

STORKS

diasporiana.org.ua

ЛЕЛЕКИ

Р. М. Пани
Марії Родінеско
ліг
П. Сесю (П. Сіман)
16. VII. 1979 р.
Лестер-Дунмід

— 1960 —

АНГЛІЯ
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ
ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В НОВІЙ ПАРКУ

Число _____

Тираж 1000 примірників

**Художнє оформлення
Сергія Євтимовича**

Всі права застережені

Накладом автора

**PRINTED IN GREAT BRITAIN BY
HARPER AND SONS (DERBY) LTD., 10, FRIAR GATE, DERBY**

ВІД АВТОРА

«Мое ім'я Лаврентій. Тато й мама звали Лавро. Але часом мама звали й Лавриком, коли хотілось пожаліти капоного сінка після татової лозини, або паска. Та не завжди і мама мене жаліли. Дуже мало на те заслуговував. Коли давалося прочуханки — ніколи не плакав. Рахував за приниження, а капоість робив, бо занадто всім цікавився.

Одну з моїх капоостей ніколи не забуду. Було мені в той дитячий щасливий час, коло шести років. Я вже пас гусей та інколи й до свиней вже черга доходила. То вже була моя гордість, більш відповідальна робота.

Квітучої радісної весни прилетіли лелеки та й розташувалися, як і завжди, на нашій клуні у своєму гнізді, яке з діда-прадіда лежало на дерев'яному колесі з чумацького воза.

Мене завжди цікавили ці довгоногі та довгодзюбі птахи, але в цей час цікавість досягла найвищого щабля. Я досить твердо знав від тата та від мами, що лелек не можна чіпати — «Бозя битиме», вони нам хату сплять, та чого «доброго» — ще й все подвір'я. . .

— А якже вони сплять?

— А ось так — не займай та й усе!

— А я думав далі. Хіба ж вони виробляють вогонь, що сплять хату? . . . Правда, у них ноги червоні й ніс, але то ж не вогонь. . .

Лелеки мене дуже цікавили. Коли вони летіли, ми завжди кричали до них: «Лелеко, лелеко — де твій батько? — далеко».

Любив я спостерігати, як поважно лелеки рухалися на переломі клуні, а особливо тоді, коли клацали свої

ми дзьобами, як клацає кулемет. І завжди думав я: які ж вони гарні, смирні та розумні, а яке пір'я біле, чисте, а хвіст чорний, як смола.

Чому вони селяться на садибах, коло людей? Тут певно є взаємна пошана між господарями та цими чудовими птахами. А може ще й більше щось, ніж пошана — справжня любов, ніби одно без другого жити не може.

Ту любов я і порушив, коли поклав у лелече гніздо гусяче яйце.

А ви питаєте мене: «Як же ти поклав?»

А я скажу вам — дуже просто, хоч і не так легко, бо мусів з тим шильно ховатися. Але в тому мене цікавили дві речі: оглянути гніздо і піднятися по драбині та зирнути навколо, щоб побачити де сходить та заходить сонечко. Любив я високо підніматися, хоч і не любив падати, що не раз траплялося — з вишні або верби, як часом вломиться гілка, бо любив вершки.

То було ранком, коли тато поїхали зі старшими на степ, а я лишився з мамою на господарстві. Рано вийшов я з хати, назустріч сонцю, і раптом кинулася мені в очі драбина, що стояла біля клуні; тато ніколи не лишали тієї драбини; вона завжди висіла під стріхою новітки, а тепер певно забули те зробити, коли відремонтували розскублений взиму перехлім. Лелек не було. Дай, думаю, гляну у гніздо — лише одно яечко. Тоді я назад та до комори. Взяв гусяче яечко та положив до пари.

Ніхто про це не знав, а я потихеньку спостерігав, що буде далі.

Через деякий час я спостеріг, що лелек (він) дуже стурбований, а її не видно було протягом дня. На другий день — я не бачив, не помічав його. І лише на третій день, надвечір, показалося декілька лелек. Всі вони посідали на клуні навколо гнізда, а лелечка віддалилася і стала на протилежному боці. Відбувалася, певно нарада; всі лелеки заглядали у гніздо, а потім один із них підняв дзьобом пташеня, розправив обережно крила і опустився на землю біля клуні. Пташеня залишив і піднявся знову до гурту. То якраз і було моє гусеня. На нещастя, цю подію бачили мама, тато і вся наша родина. Одразу всі на мене втопили очі, так ніби вони знали, що то моя робота. Я відмовлявся, але ніхто мені не вірив, а за те, що говорив неправду — одержав подвійну пайку.

Те гусенятко мама прилучила до наших гусенят, які вийшли на світ Божий трішки пізніше».

На цьому закінчив своє оповідання мій приятель,

у селі, в якому я проживав під час німецької окупації України. Спонукою до цієї розмови були ті лелеки, що сиділи на клуні, біля якої стояли і ми та спостерігали, як та парочка кланцала дзьобами, закинувши назад свої голови.

Розмовляючи, з приятелем, на цю тему, ми прийшли до загального висновку, що подію з гусеням розглядав лелечий суд, який у вирощі своєму мав посадити гусеня на землю того господаря, де стояла клуня, в надії, що гусеня в такий спосіб буде жити.

Крім того, я мав ще декілька оповідань про лелек і все носився з думкою побудувати на цьому матеріялі оповідання про життя лелек.

Живучи в Англії, я натрапив на статтю в журналі «Ми і Світ» (видавець і редактор того журналу М. Колянківський) під назвою «Кривавий бій лелек». Це остаточно мене заохотило взятися до праці на цю тему.

Оповідання розпочалось з того вчинку, що я почув від того таки вчителя, що в дитинстві називався Лавриком.

Дієву особу мужеської статі — називаю «Лелек», жіночої — «Лелечка» для зручності зворотів, а рівно ж і для кращого сприймання читачем.

Твір «Лелеки» — має бути в трьох частинах. Коли перша частина була вже готова, а друга на викінченні, я знайшов у жіночому журналі «Наше Життя» (травень 1958 р.) статтю під назвою «Суд Лелек». Це ствердило наші висновки, що дійсно такий суд у лелек є.

З приємністю відмічаю, що статті в обох журналах належать одному авторові-Л. Бачинському, Надіюсь, що Виш. Автор не образиться, коли я без його особистої волі, чи дозволу, ті дві статті умістив на сторінках цього твору про лелек.

Коли лелеки мають суд, то виникає така думка, що вони певно мають проводиря, якого я, за нашими традиціями, величаю, «князем», а виконавців волі князя — «отаманами».

Лелеки живуть на Україні, літають по її просторах, жили спершу на Полтавщині, а потім на Катеринославщині з осідком на Хортиці — козачому гнізді славних Запорозьких Козаків і проживали на тому острові до часу руйнації Січі.

Під час руйнування Січі москалями — згинули й лелеки від пострилу нашого спільного ворога. Прикро мені, що мої друзі так безславно загинули. Вони розуміли нас і нашу мову і часом тією мовою послуговувалися.

Оповідання про лелек

Кривавий бій лелек

Від дитинства я мав велику пошану до лелек (бузьків). Для мене їхнє життя було зразком подружньої вірності, прив'язання до свого гнізда, любови до своєї батьківщини та гармонійного співжиття в організованій спільноті.

Поворот лелек з далекої чужини до свого гнізда й їхнє перше клекотання на хаті господаря, мене заєдно втішало й зворушувало.

Ми, діти, своїх очей не спускали з лелек і стежили за ними цілими днями. Ось старі лелеки оглядають гніздо і над чимсь радяться. Викидають старі, прогнилі галузки, приносять нові. Потім обидвоє летять на недалекий ставок, щоб його оглянути. Наради, клекотання, залицання, а далі поява малих лелечат, годування, навчання літати. . . І багато-багато інших спостережень, аж до відлету громади лелекової в теплі краї на зимування.

Нам дуже хотілося вилізти на дах і подивитися бодай здалеку, що там робиться в гнізді, як воно збудоване, які яйця зносять лелеки, як вони годують малих, чи лелечата їдять живими жаб та ящірок, чи батьки їм роздирають поживу на маленькі шматочки. Але всі ці наші бажання не зустрічали підтримки в наших батьків. Вони лякали нас, що лелеки образяться і або принесуть галузку з вогнем та запалять хату, або покинуть гніздо, й це спричинить нещастя в нашій родині.

Так і до сивого волосся в мене збереглася пошана до тих статечних і поважних птахів.

Але одна подія з їхнього життя залишилася в мене незрозумілою і дещо підірвала мою віру в безмірну гармонійність їхнього співжиття.

Саме перед війною німців з большевиками учні торговельної школи в Ярославі принесли неймовірну вістку, що біля Любачева, на пасовиську, відбувається великий бій між лелеками. Діти оповідали такі дивні речі, що я вирішив поїхати й подивитися.

Коли я приїхав, бій уже скінчився. На великому лузі лежало кілька сот забитих лелек, — скривавлених з повикльовуваними очима. Складалося враження, що випопали на побойовище людей, одягнених у білу одягу.

Селяне розказували мені, що того дня злетілося на їхній луг багато лелек. Вони мирно походжали, про щось голосно викрикували, пригтовлялися відлетіти у вирій. Потім зненацька почався між ними бій. Білися

завзято, громадою, мов скажені. Люди позбігалися з па-лицями, хотіли їх розігнати, розлучити, але нічого не могли вдіяти. Бій тривав кілька годин. В живих залишилося всього кільканадцятьо лелек. Після бою вони довго стояли непорушно на місці. Мабуть згадували друзів. Потім вичистили своє пір'я, зібралися в громадку й полетіли.

Важко сказати, яка була причина цієї кривавої розправи. Можна догадуватися, що вони порізнилися, вибираючи провідника. Може це природа хотіла зберегти рівновагу в їхньому розмноженні. А може вони інстинктом відчували, що там, куди летять, не буде для всіх поживи. Хто розгадає?!

Я обійшов луг. Куди око сягне, білі мерці. Багато з них уже не жили, і лише деякі ще виявляли слабі познаки життя. Мутними очима вони дивилися на мене, немов просили допомоги. Одного птаха я підняв і занурив його голову у воду, але він не виявив бажання пити, лиш знову безвладно впав на землю.

Сільська громада викопала велику яму й вкинула туди лелек. Згодом хтось закопав там стовпа й прибив табличку з написом: «Тут згинуло в боротьбі кілька сот бузьків. брат пішов на брата. За що?».

Л. Бачинський.

(Журнал «Ми і Світ» ч. 9-1953р.)

Суд лелек

Лелеки мають свої суди. Судять за зраду, непослух і кривди. Про одну помсту лелек оповідає очевидець М. Ждан так: Син місцевого дідича перебував у місті і до батька приїздив лиш на відпочинок; не знати з якої причини, він застрелив лелечиху. Усе село захвилювалось. Це ж бо небувалий випадок зробити таку кривду лелекам, що їх так шанують у нас на селі.

Пан-отець ходив до двора з докорами, селяни перестали вітатися з паничем. Та все це не повернуло життя лелечисі.

А бідний подруг з горя цілком змінився. Колись повний життя він тепер збайдужів. Цілими годинами сумував коло гнізда, ніби роздумував над трагічною долею, що його так нагло і незаслужено постигла.

Він наче б змалів, чи згорбився, його пір'я, колись чисте, рівне й блискуче, тепер віддулося і набрало брудної барви. За їжею він вилітав дуже рідко. Здавалось нам, що світ утратив для нього не тільки усі чари, але

й усю вартість.

Приблизно за тиждень, коли наш самітник стояв, як завжди, біля гнізда в сумній задумі, появилася над стодолю пара лелек. Вони кружляли короткий час над самітником, а далі кинулись на нього. Боротьба була коротка й нерівна. Самітник мусів залишити своє гніздо. Пара переможців зараз же, того самого дня, взяли до праці. Праці було небагато, бо гніздо було добре. Нові мешканці гнізда виявили себе працьовитою, енергійною і передусім закоханою парою. Незабаром лелечиха засіла з повагою на яйцях.

Не минуло й трьох тижнів, як раптом над стодолю з'явилась група лелек, що великими крилами все описувала щораз нижчі кола. Через дві-три хвилини з групи лелек відокремився один і стрілою впав на гніздо. Це був той самий самітник. Він нічим не змінився. З несамовитою швидкістю чи, може, люття кинувся він на лелечиху, що сиділа в гнізді. Закипіла боротьба. Самітник почав розбивати яйця з такою силою, що декілька шкаралушин упало поза гніздо.

Під час цієї розправи, лелеки, що з ними прилетів самітник, кружляли над стодолю. Здавалось, що це є судді, які видали присуд і пильнують, щоб винуватці були справедливо покарані. Покарані сумно стояли над череп'ям своїх яєць ніби, роздумуючи над розвіяними надіями.

Л. Бачинський.

(Журнал «Наше Життя» 5-го травня 1958р.)

В англійській дитячій енциклопедії також знайдено декілька історійок про лелек: «Вовк та лелека», «Селянин та лелека» та про «вірність лелек.»

Зміст історійок такий:

Вовк та лелека

Під час їди вовк удавився кісткою. Він, скиглячи, ходив навкруги, скиглив та просив всіх звірів, щоб витягли йому кістку, за що він віддячиться. Нарешті довгодзьобий лелек погодився допомогти вовкови.

Коли лелек витяг кістку та запитав вовка про винагороду — вовк засміявся і сказав: «Ти мусиш рахувати себе щасливим, що я не відкусив твоєї голови коли во-на була в моєму роті.»

Селянин та лелека

Селянин розіклав сіті, щоб ловити птахів. які прилі-

тають на його ниву визбирувати посіяне зерно. Пійма-лося кілька птахів і між ними й лелека. Він дуже бор-сався та доказував селянинові, що він не прилетів крас-ти зерно, лише шукав товариства і тому тут сів.

«Це все дуже добре» — сказав селянин. «Але тому, що я піймав тебе зі злодіями ти мусиш терпіти ту са-му кару, що і вони.»

Вірність лелек

Лелеки є дуже вірні своїм парам. Приклад: одна ле-лека три роки не відлітала в теплі краї, бо його под-руг, (чи подруга) не міг летіти, бо був ранений. (Із спо-стережень в Голляндії).

(Енциклопедія том УІ ст. 3742-3744).

АВТОР

ЛЕЛЕНІ

ПЕРША ЧАСТИНА

Весна

Сніг розтав і проспівали
Радісні пісні струмочки
До своїх осель злітались
Щебетушки ластівочки

Горобці заворушилися,
Ширяючи на подвір'ї,
До кубелечок носили
Дзьобиками — пух та пір'я

Кублилися — вигрівалися
На пісочку курочки,
А півні пісні співали
І закахкали качки.

Гуси пішли на трагу
Гусеняток годувати,
Стару пісню, як нову,
Співа квочка до курчаток.

Як удень, так і вночі
Над селами пролітали
Журавлів, качок ключі
З теплих країн повертались.

Гуси, дрохви показалися,
Прошуміли, пронеслися. . .
Жайворінки заспівали
Дзвінким сріблом розлились.

Шпаки у готовій хаті
Розташувалися знову
Свої гнізда відновляти
Для маленьких приготувить.

Прокинулись дерева . . .
Свіжа, буйна та пахуща
Показалася трава
Й рута-м'ята невмируща,

У повітрі згуки милі
Пахощі землі — надії
Вістуни краси і сили
Небуденнії п о д і ї . . .

Цуцени

Цуценятко розігналось
До курячого гнізда,
Вмить повітря пронизалось
«Ти, куда-куда-куда! . . .»

Його курочка дістала
Дзьобиком по голові,
І воно заскавучало
Й знайшло забавки нові.

Потрапило до гусей,
А гусак як засичав:
«Ти чого сюди — е-ей!» . . .
Враз дорогу перетяв,

Цуцик трішки відпочив
І подався до індиків,
Індик кадик відпустив
Й пресердито загилгикав.

Коли, гульк — пасуться вівці.
Він за ними навздогінці
І був би їх розігнав,
Тато Лавриків не дав.

Тоді цуцик до телятки,
Що хвицало в садку задки.
Теля вибриком пішло,
Забекало з а р е в л о . . .

Ну куди ще? . . . до лошатки . .
Коник цей не бився задки
Але страшніс заіржав,
Й цуцик на ноги нажав.

Потім став, зніжковівши,
Гавкнув, на траві присівши,
А тут Лаврик показався,
Й цуцик з ним вже забавлявся.

На садибі все гуляє
Реве, бекає, співає,
Кукурікає, кричить . . .
Те гиліка, те сичить.

Час чудесний-чарівний
Буйний ранок весняний!
Раз на рік весна буває,
Бог її благословляє!

Лаврик

Небо радісне — тепленько . . .
Лаврик бавиться босенький
На току аж біля клуні,
Щоб не бачила мамуня.

Крадькома він носить воду,
Шукає в калюжці броду,
А водичка холодненька,
Від сонечка враз тепленька.

Далі кинув відеречко
Й зиркнув косо на гніздечко
Й на драбину, що на клуні,
Яку лишив там татуня. . .

Метнувся живо до комори
І гайда — хуленько вгору.
Раз-два вгору по драбині,
Щоб ніхто не бачив нині. . .

Дуже пильне в нього діло
Міцно в голові засіло,
Мав він в лелече гніздечко
Вкинуть гусяче яечко.

Лаврик задум доконав,
Лагідно на землю став
І раденький біг до хати,
Щоб голубів попужати.

Дивне яечко

Ось лелеки прилетіли,
Покрутилися та й сіли
Біля милого гніздечка,
Гульк! аж там чуже яечко. . .

Глянув Лелек на Лелечку:
«Де взялося це яечко?
Звідки воно прибувало?
Такого ще не бувало. . .»

Огрядніше і біліше.
Виглядає зовсім іншим.
Мені воно аж смішне,
Коли не сказати страшне. . .»

— « І я вперше таке бачу...
Мені сумно... ще заплачу.
Почекаєм... поміркуєм,
Може щось про це почуєм»...

І Лелечка зажурилась...
Довго у гніздо дивилась,
Потім глянула угору
В небосхил, блакить простору.

Приглядалася пиль ненько.
Ну що скажеш тут? Ох ненько,
Де ту відповідь шукати,
Що робить та що й казати?

«Диво-дивнее тут сталося.
Певно з неба воно впало...
На мій погляд — хай лежить,
Коли дав Бог, мусить жити.»

На таку лелечки мову
Лелек ближче підійшов,
Дзьобом яйце поторкав
Й до Лелечки промовляв:

«І я так на це дивлюся,
Як і ти — я не боюся...
Хай лежить дивне яєчко.
Місяця досить нам в гніздечку».

Так ділилися думками,
Часом клацали дзьобами,
А як їсти похотіли
Знов до озера летіли.

Жабки

А в озері жаб чимало,
Вони весело співали.
Як побачили дзьобатих,
Геть у воду всі стрибати.

Одна жабка зазівалась,
В кошурі якомсь застряла,
Ні пірнути, ні стрибнути
І лелек не обминути.

«Що робить?... Туди-сюди...
Як доскочить до води?...
Аж біль тисне мої груди
Як же ж воно тепер буде?

І не можна ж і кричати,
Щоб хтось прийшов рятувати,
А дзьобатії лелеки
Ніби тиснуть поперека...

Хоч би кущик рогози,
Очерету чи лози...
Або із вербички віття,
Щоб схватись від страхіття...

Зверху страшно так сидіти...
Куди ж маю я подітись?
З переляку кушуру
Аж ніяк не роздеру!

Мені прикро — я боюся,
Від знесилля вся трясуся...
Краще я закрию очі
Й думать ні про що не хочу»...

Й жабка хутко зажмурилась,
В кошурі більше не рилась
Притаїлась, ніби вмерла,
Потім очі знов протерла.

Подивилась навкруги:
«Кругом вільні береги...
Де ж лелеки ті поділись?
Певно вони полетіли»...

І раденька жабка скаче
І подруг своїх тут бачить.
Всі до берега рушають,
Радо пісеньки співають.

Турботи

Хутко день за днем ховався
І ніхто не сподівався
На таку-сяку незгоду
У Лелечачому роду.

З невідомої причини
Лелек гніздо ніби кинув,
А Лелечка ще раніше
Зникла в напрямку вже іншим.

У обідню уже пору
Лелек прилетів до двору,
Біля клуні прогулявся,
Потім до гнізда піднявся

І в розпуці закричав —
«Де ж поділася Лелечка?»
Й, приглядаючись в гніздечко,
Дуже й дуже сумував. . .

Потім знову полетів
Й невідомо, де він сів,
Аж надвечір повернувся
І коло гнізда надувся,

А маленькі лелечата
Роззявляли дзьобенята,
Вони їсточки хотіли
Й не кричали, бо не вміли.

Глянув Лелек, скаменувся,
Вмить крилами розмахнувся
Й до найближчого ставка.
Доле! . . доленько гірка! . . .

Повернувся, почав давати
Страву своїм лелечатам.
«Що ж тобі я мушу дати,
Жовтопух ти куцоланий?».

І з нічев'я засміявся. . .
«Як же ж ти сюди попався?
І чим тебе годувати,
Хто б зміг мені розказати?»

Дітки спрагливо ковтали,
Умить страву розхватали.
Їсти дуже похотіли,
Майже цілий день не їли.

«Їм ще мабуть малувато»
Сказав змучений вже тато,
А тут уже вечоріє
І ось-ось вже потемніє,

А коли водиця темна,
Буду бовтатись даремно. . .
Не з'їдять щось бідні діти,
Не заснуть нізащо в світі,

Будуть шиї витягати
І ротики розкривати,
І я теж буду сумний,
Сидітиму, як дурний.

Мої славні, бідні діти.
Треба хутко ще летіти...
І вже був розправив крила.
Аж Лелечка прилетіла

Сумна, змучена, сувора,
Ні словечка не говорить
І почала годувати
Своїх любих немовляток.

Лелечатка страву їли,
Гусенятко шавкотіло:
«А де ж моя мама люба?
Ой хто ж мене приголубить?»

Воно пильно приглядалось
Бозна що розпізнавало,
Походити захотіло,
Так Лелечка не пустила.

Лелек жалібно дивився,
Потім враз прибадьорився,
Коло милої він став
Й таку мову розпочав:

«Злого я тобі не зичу,
Завтра рано суд покличу,
Хай розгляне нашу справу,
Хто затіяв цю забаву?»

Нема чого ^{ма}ми лякатись,
Чи кудись, чогось тікати.
Звідки клопіт, що ми маєм,
А ні ти, ні я не знаєм.

Мені таке пташеня
Нагадує гусеня,
Було, ловим жаб в ставу,
А вони їдять траву.

Бачиш, {Бог дав пригадати,
Треба травки йому дати.
Ти спочинь, моя любенька,
А я принесу скоренько».

І Лелек на цьому слові
Розвернув крила здорові
І прожогом полетів,
На зеленій траві сів.

А коли приніс травичку,
Гусеня смикнуло мичку,
Потім ніби пожувало
І потрішечку ковтало.

І Лелек розвеселився,
Ніби він і не журився:
«Тепер знаєм, що робити,
Гусенятко буде жити».

«Так то так», мовить Лелечка
— «Й я від того недалечко,
Але воно не сидить,
Намагається ходити. . .

І ось тут не без напасти,
Дуже легко звідси впасти,
Воно ж бідне не літає,
Бо крилець іще не має. . .

А побігать дуже рветься.
Не дай Боже, ще уб'ється.
Ще сказати тобі я мушу,
Тяжко брати гріх на душу.

Коли б мало воно крила,
Я б того й не говорила.
Де ж ті крила? — Подивися
А ти кажеш — не журися».

— »Я ж тобі, моя Лелечко,
Заздалегідь думку дав.
Завтра рано-пораненько
Лечу на здоровий став

Й, не ламаючи наш звичай,
Сюди суд найвищий кличу.
Якийсь час у нас побудуть,
Як належить, все розсудять».

І Лелечка тут зраділа,
Заспокоїлась, присіла:
«Так і буде, як сказав ти,
А тепер пора вже спати».

Тато й мама як молились,
Дітки вже не копошились.
Мов під співи соловейків,
Всі поснули так любенько.

Гусенятко ще не спало,
Але воно й не тікало,
Ніби чуло від Лелечки,
Що ходити небезпечно.

Воно наче б то зітхало,
Бозна — може й сумувало,
Під крилечко носик пхнуло
І живенько теж заснуло.

Заспокоїлась і мати;
Годі їй вже клопотатись,
А Лелек, що вже дрімав,
«Надобраніч» їй сказав.

— «Надобраніч, любий милий,
Треба бути відпочилим,
Щоб раненько завтра встати
Й бозна де той суд шукати . .

А коли ти не доспиш,
То як же ти полетиш?
Я не в змозі враз збагнути,
Коли маєш повернутись?»

— «Я думаю, моя мила,
Що надвечір, не раніше,
Але ти щоб не журилась;
Коли прилечу пізніше.

Коли наніч не вернуся
Ти за мною не турбуйся.
Пам'ятай, що до загину
Тебе, люба, не покину!

А тепер будемо спати,
Годі вже нам розмовляти.
Маю звичку я смішну
Розбуркаюсь — не засну»

Коло гнізда тихо стало,
А на селі щось співало .
Чути голос парубочий
І дівочий голосочок . . .

Голосочки дзелерчали,
Як струмочки розливались.
Ударившись об хатки,
Розлігались, як пташки.

Як же голосно та любо
Там музики витинали.
Потакав їм жваво бубон,
А козаки вибивали.

Надокучило одно,
Йшли дівчата у танок,
А за ними козаки
Навприсядки та в боки . . .

Згори місяць задивлявся,
Ніби слухав, усміхався,
І зірочки любувались,
Хоч далеко поховались.

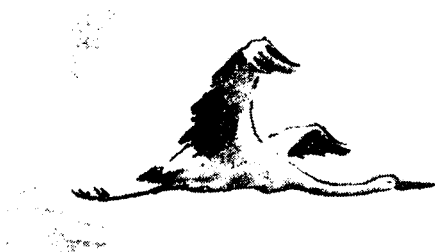
В дорогу

Рано вранці Лелек кинувсь,
Стрепенувся, оком блимнув,
Глянув на зірчасте небо:
«Вже летіти мені треба».

Хутко встав, росою вмився,
До схід сонця помолився.
«Щось я дуже зголоднів» —
Мовив — «вчора, бач, не їв,

Ні вечеряв, ні обідав. . .»
І, що Бог послав, поснідав.
Уклонився до родини
І в доріженьку полинув.

Діточки так гарно спали,
І дружина не вставала,
Натрудилася й не чула,
Міцно, міцно так заснула.

Дужі крила розіп'явши,
Лелек ноги підібрав
І, не високо піднявшись,
Летів, селом любувавсь:

«Боже! . . Як же кругом гарно,
А ми гаємо час марно!
З невідомої пригоди
Прогуляйтесь брак нагоди».

Спершу летів над селом,
Яке спало мертвим сном,
Лише де-не-де, зненацька
Гавкне збуджена собачка.

Роздивляючися скрізь,
Бачив, як котився віз,
Сова злякано летіла
На старенькій церкві сіла.

Вмить порушили тут тишу
Кажани (летючі миші),
Почали співать пташки,
Примеркали вже зірки.

Як півні свої пісні
Учетверте проспівали,
Небо глянуло ясніше,
Сонця коло виринало.

Де не глянь — усюди-всюди
Вже завешталися люди:
Хто на степ, хто на городи,
Хто до міста, на заводи...

— Гей-гей — чередник кричав...
Усе рухалось, жило...
Лелек крилами вихав
Вже далеко за селом.

Подорозі розглядав
Пшениці, проса, жита,
Що, як море, розливались
І ось-ось вже дозрівали.

Попадались кругляки,
Але жодної лелеки,
Бо тут була небезпека —
Бовталися рибаки.

Тут ловилися лини,
Карасі, щуки, в'юни...
Лелек мало тут сідало,
Бо жаб було дуже мало.

А наш Лелек тут спустився,
Пуголовком підживився,
Та водичкою запив
І трішечки відпочив.

А подякувавши Богу,
Пустивсь знову у дорогу.
Подорозі він зустрів
Качок, гусей, яструбів.

Вгору, вниз вони шугали,
Харчів старанно шукали.
Лелек з ними привітавсь.
Коли гульк — Великий Став.

Дуже й дуже здивувався
І вже був розхвилювався,
Що ні близько, ні далеко
Не видно було лелек.

Зустріч

«Слава Богу! — є одна,
Тут блукає, як дурна. . .
Прости Боже, що сказав.
Була хвора — потім взнав»

Лелек радісно спустився
І трішечки підкріпився.
Коли попаски ішов,
То удався до розмов

Із Лелекою, що хвора.
І то був великий пан,
Казав, що він отаман
Був ранений позавчора.

Голова, хвалився, хвора,
Не володає крилом.
Яксь стрельнула потвора,
І його, як не було.

*Знепритомнів в один мент,
Та й упав у очерет.
Мене б друзі узяли,
Але певно не знайшли.

А тепер ось так блукаю.
Нехай крило заживає.
Є тут жабок досчочу.
Заживе — знов полечу

До знайомої родини
Та до вірних побратимів...
Ну а ти ж куди пустився,
Що також тут опинився?»

— «Як тобі сказати, мій друже?
Знаю, що тобі байдуже...
Не з розкоші, а з біди
Занесло мене сюди.

Ми живем в своїй оселі
і щасливі і веселі,
Але хтось нам у гніздечко
Вкинув гусяче яєчко.

Уже вийшли лелечатка,
А за ними й гусенятко.
Що то є, спершу не знали,
Але, Бог дав, догадались.

Тепер суд наш я шукаю,
Й де шукати вже не знаю,
Бо я думав тут знайду
Й легко розв'яжу біду.

Тепер бачу, то не легко.
До кінця досить далеко,
А я був такий вже певний,
Що не лечу й крок даремно.

Рано встав, грішки поснідав,
Поспішаючи обідав,
І сонечко не барилось
На обід уже підбилось».

Розмова з отаманом

— «Слухай, друже мій новий,
Чи я став такий дурний,
Що тебе не розумію? . . .
Нащо ти таке затіяв?

Це домашня твоя справа
Й ніщо інше, як забава.
Візьми гусеня за в'язи
І нікому не показуй.

Знай -- життя любов безмежна.
Тому бери обережно
І на землю посади
Коло травки та води.

Назавжди це пам'ятай
І другим ще передай:
Коли любови немає,
Життя чахне — зникає.

— «Вельми цінна ваша рада.
І оце скажу — з такою,
Як ви кажете, метою
Хочу я дійти до ладу.

Ще скажу вам — будь-що-буде
Мушу вдатися до суду.
Хто цю капость заподіяв
І мій спокій геть розвіяв,

Мушу врешті я дізнатись
Й винуватця покарати.
Дуже прошу — ради Бога,
Де той суд? — вкажіть дорогу».

— « Зрозумів я твоє горе.
Ти рушай в Павлове Море.
Воно велетнем буває,
Як Дніпро води вливає.

Жаб і рибок — лиш хапай,
А як ні, то геть тікай.
Як в цей рік, то я не знаю,
Але залетить пораю.

Там бувають лелек зграї,
Полювати прилітають.
Тоді й суд туди летить,
Певний лад щоб там чинить.

Коли там не є з добром,
То в село он те лети,
Що лежить понад Дніпром —
Це наблизить до мети.

В Кам'янці озер багато:
Курячене, Одинківка,
Сага, Осітнягувате
Під Заломом Кругляки. . .

То малесенькі ставки.
На них, спрагу коли маєш,
Я в тім певен, подолаєш,
Але суд там не знайти.

А озера в цім селі
Ні великі, ні малі.
Мушиш там, щоб не блукати,
Такі села пам'ятати:

Обухівка та Сваківка,
Далі: Кам'янка, Попівка.
По Дніпру тримайсь дороги
І лети через Пороги.

Коли б досить підвечеряв
В тих, що я сказав, озерах,
В дві години при нарузі
Будеш у Великім Лузі.

Взагалі ж будь обережним,
В дорозі себе шануй.
Тримайсь просто й незалежно,
З усіма приятелюй.

Втрапиш на Великий Луг,
Знайдеш суд там без напруг.
Там зустрінеш гарних хлопців
Козаків, чи Запорожців.

Вони добрі, войовничі
Довгі вуса на обличчях,
Штани у них широченні,
Дуже ввічливі і чемні.

Пригода у В. Лузі

Якось я в Великім Лузі
Заблудився — був недужий,
Брѐхав по воді, літав,
Сам не знав, чого шукав.

Ще й тепер не розторопавсь,
Як я тоді був улопавсь.
Ну як тобі тут сказать...
Чую, щось за ногу хвать!

Сонце гріло не погано,
А я спутався капканом...
Добре він мене схопив,
А ноги не перебив.

Замість того, щоб гуляти,
Мусів я, як пень, стояти.
Стояв аж вісім годин
І голодний на загин!

Бо перед тим я не дбав
І поживи не шукав,
А тут враз, як захотілось,
Як на зло, усе розбіглось!

Полякалось, повтікало...
Щоб тобі добра не стало!
Як дивак, я там стояв,
Що робити — вже не знав.

Сам себе за те ганив,
Що я був таким чудним,
За отамана узявся,
А в смішне сільце попався.

Я безмежно сумував,
Сором мене облягав.
І нема як заховатись,
Щоб своїм не показатись.

Щоб же було та не так...
Бодай було не ходити;
Сидів би в гнізді бідак,
А тепер ти будеш битий!

І тримайсь, не нарікай!
Чи мовчи, чи то співай,
Але зайво намагатись
Від припону відірватись.

Спробував трішки сіпнути.
Аж боляче — не збагнути,
І в цю ж мить я остовпів,
Стою — ніби одурів.

Що ж робити? — ледь прорік.
А вода, як той окріп!
Від жару аж накошубивсь,
Приготовився до згуби!

Терние і болить нога,
А ще грші гризе нудьга,
У голові морочиться,
Уже й їсти не хочеться.

Таке дурне припняття
Тяглось, ніби, все життя;
Бовтаюся у біді
По кісточки у воді.

Так ніколи не стояв,
За той час себе прокляв...
Коли гульк — ідуть ті хлонці,
Що казав я, Запорожці.

Я туди-сюди метнувся,
Скуту погу знов сігнув.
Враз у очіх потемніло,
І все тіло задубіло.

Був мені найбільший сором,
Як вони сміялись хором,
Аж у боки вони брались
Та за животи хапались.

Спершу, як ближче побачив,
Я прикинувся незрячим...
Хотів сказати, що я хворий,
Що в той час дивився вгору

На граків, що там летіли,
Ніби вбить мене хотіли,
Але... то дурне було...
Мені в брехні не везло.

Клянусь тут, як перед Богом,
Очі лізли в мене рогом...
Був би сам собі я пан,
Коли б не був отаман.

Ну що з того, що піймався?
Нехай хтось би її посміявся,
Але я був би спокійним,
Не таким вже безнадійним.

Що ж тепер маю робити?
Мушу з тим я примиритись.
Бог дасть, вирвусь гірше-ліпше,
Тоді буду розумнішим.

Раз мене родила мати,
І раз буду помирати.
Я вже на те був рішився
І вже Богу помолився.

Що Бог дасть, кажу, те й буде,
Хай, як хочуть, мене судять,
Хоч нехай мене й заріжуть,
Коли надаюсь до їжі . . .

Я вже думав, що здурів,
Поглянув на козаків . . .
Вони вже не реготались,
А лагідно розмовляли.

Один із них сильний-бравий,
Огрядніший, кучерявий
Приязно на мене глянув,
І той погляд я затямив . . .

Я голодний був без мочі,
А він глянув пильно в очі
Й ніби мене розбудив . . .
Відчув силу я, ожив!

Я його не розумів.
Здається, що він хотів
Мені радість сповістити,
Дати ще мені пожити;

Й це чуття не підвело.
В дійсності так і було;
До ноги козак нагнувся,
І канкан враз розімкнувся!

Він на руки мене взяв,
Погойдав в руках, побідкавсь,
«Де живеш?» — ніби спитав.
Я й показав на повітку.

Потім ніби натякнув,
Чи щоб обережним був,
Чи утік щоб із повітки,
Але ж як? Маленькі ж дітки!

Є малесенькі — сказав
І тяжко засумував.
Він одразу зрозумів,
Й я на волю полетів.

До гніздечка як прибув,
Боже! — радісно зітхнув!
Так живим я залишився,
Але в житті ще ловився».

— «На що ж він тут натякнув?»
Думав так Лелек про себе,
— «Щоб і мене хтось ковтнув.
Що ж робити тепер треба?»

Мушу досить уважати,
Маючи маленьких діток.
Хто ж їх буде годувати,
Як піду я з цього світу?»

А отаман не мовчав,
Й далі все розповідав,
Й тим Лелека ніби мучив,
Що мав справу більш пекучу.

— «З цього можна посміятись,
Але ж ти запам'ятай:
Не дай Бог живим пійматись.
Тоді певно пропадай!»

Я тебе тут не лякаю
І на зле теж не штовхаю.
Цим, що я тобі кажу,
Тобі життя бережу!

Будеш хоч який худий,
Я вже не кажу — гладкий,
Ніхто тебе, запевняю,
В світ живого не пускає!

Бо там ходять мисливці,
Звичайнісінькі люди.
Їм будь-що, аби забити,
Щоб було що говорити.

Брехуни всі небували,
Брешуть добре й як попало,
А як їм не суперечить,
То пробрешуть цілий вечір.

Мисливці — страшні загриби,
Все їм мало, все їм треба!
Їм потрібне навіть пір'я,
Дрантя ріжне, чи ганчір'я.

Тому, кажу, Запорожці
Дуже гарні для нас хлопці.
З нас нікого не забили,
Й для пакости не зловили.

Часом по звичайних селах
Мав випадки невеселі,
Але що там говорити,
Кожен прагне щось робити».

— «Не завжди таке буває» —
Вмішавсь в мову наш Лелек,
— «Там, де я гніздечко маю,
Нема жодних небезпек.

Перший раз в декілька років
Оце трапилось нещастя,
І не було жодних кроків
До якоїсь злонапасти.

Там, де я живу і жив,
То господар дуже чемний,
Навіть колесо вложив,
Для мого гнізда приємне.

Я думаю, що селяне
Дуже люблять нас в оселі,
На нас ніхто зле не гляне,
Навпаки — навіть веселі.

Коли б дід мій, або й тато,
Зачнав зла, хоч небагато,
То ми, Боже, як тікали б,
Всі б двори геть обминали».

— «Воно так, і я це знаю,
Бо й сам в селі проживаю,
І додам, що дівтора
Незріла людська пора. . .

Їм кортить в гніздо заглянуть,
Землі грудку, чи то камінь
На малесеньких щоб кинуть,
Як хто з старших їх не спинить.

Хоч не часто те робили,
Скажу правду, мій Делечку,
Торік комусь, чув, розбили
Грудкою одно яєчко.

Певен я, що зараз в тебе
Також дітки постарались,
Тільки так, бо то ж не з неба
Гусяче яєчко впало. . .

Але й я спостерігаю,
Люди нас тут поважають,
Вдень на клуні стоїм часто,
І ніякої напасти.

Хай хоч як людей багато
У дворі чи коло хати,
А не було так ні раз,
Щоб хтось зле до нас прив'яз.

За любов таку до нас
Нам мститися, друже, зась!
Але той може й помстився б,
Хто з наших засад вже збився.

Хоч я тебе запевняю,
Що в лелек таких немає,
Хто б амбітну особистість
Ставив над усе найвище.

Вчинки гожі, чи не гожі,
А наш брат бере на розум.
І додам, що досить важить
Й слова на вітер не скаже!

Іноді бува — почувеш,
Хтось знічев'я пожартує,
Але, скажу, такі жарти
Завжди є — їх чути варто.

Не зле часом посміялись,
Щоб якусь відпругу мати.
Сумно було б в світі жити,
Як бурбонами ходити. . .

Скажу тобі взагалі —
Люди для нас не є злі,
Й те походить певно звідти,
Що з нас мало є наїдку.

А подруге — завдяки
Тому, що їмо жабки,
Яких тут і той не любить,
Хто з голоду душу губить.

А то якось було раз,
Я почув такий розказ,
Мов дилетачій родині
Хтось гніздечко перекинув.

Батьки дуже горювали,
Бо їх дітки повбивались.
Лелек тричі присягався
Покарати тих, хто знущався.

Довго він літав по світу
Та, сумуючи по дітках,
Страшну кару пригадав.
Кажуть, що вогню шукав.

І ось — в одну нічку темну
Розлетілась вість страшенна
По усій оцій країні,
Що той хутір в огні згинув».

— «Ой-й-йой! Мені аж сумно,
Хто ж зробив так нерозумно?
О, то певно лелек клятий,
Що осміливсь таке втяти!»

— «Я не стверджую, не знаю,
Може того й не було. . .
Але в кого ж ти питаєш?
Те, що було, прогуло!

Часом в житті так буває,
Щось, як дощик, прошумить,
Вода сміття позмиває,
Тоді краще в світі жити.

З того часу тихо стало.
Кажуть, гнізд не зачіпали
Що тепер є, то дрібниці —
За те мститись не годиться.»

Отамана Лелек слухав
Й, як замовк, сказав над вухо
— »Ваша мова небувала
В душу глибоко запала,

І я тепер не зітхаю,
Що нагоду слухать маю. . .
Я Вам дуже-дуже вдячний
Й наперед буду обачний.

Я ж Лелек ще молодий
Й маю досвід не малий,
Але бачу, що не надто. . .
Тому й далі вчитись варто.

В голову всього не вхопиш,
Було б эле її замкнути,
Мовляв, я усе вже знаю
Й ні на що не потураю. . .

Я не є таких традицій
Й хочу жити без амбіцій.
Я люблю життя й терпіння
Й сонця ясного проміння.

А тепер пора летіти.
Буду з Вами вже прощатись,
Дай Бог ще з Вами зустрітись,
Погулять, порозмовляти.

Підемо на полювання
Над дніпрові милі плавні
І подибаєм відтак
Аж до річечки Козак . . .»

— «Що це ти мені сказав?
Чи я справді розум втратив?
Пригадати не потраплю. . .
Кажеш про річку Козак. . .»

Тут він ніби похлинувся,
Кинув голову назад,
Й ніс схожий на багнета
Застрочив, як з кулемета.

А як шия виправлялась
Та наперед поверталась,
Тут отаман схаменувся,
Ніби розум повернувся:

— «Я страшний тепер забудько.
Голова в мене, як дудка;
Нічого вже не тримає,
Усе з неї вилітає. . .

Ааа. . . Козак. . . великі луки
Біля Львівки та Бургунки. . .
Знав ту річку, бігме знав.
Та й не раз я там літав. . .

Був, щось, і в минулім році,
Знав Кахівку, Берислав. . .
Але то вже по тім боці
Того велетня-Дніпра». . .

На цім слові наш Лелек
Від крил звільнив поперек,
Тришки ними повихав. . .
— Де б зустрітись ще?— спитав.

— »Де б зустрітис? — бозна . .
Виберем якийсь лиман,
Щоб було там неодмінно
Води лише по коліна.

Люблю вільно погуляти
Й, крім маленьких жабеняток,
Ще на рибок полювати,
Але ненавиджу раків. . .

Зіснує тобі дорогу,
Як учепиться за ногу.
Але там, де є вони,
Сслодесенькі в'юни,

Пуголовки, піскурці,
Золотенькі карасики,
Линці, щучки, коропці —
Люблю також рибки ці;

Великими эле живитись,
Ними легко удавитись,
Тому я їх не любив
І ніколи не ловив.

Ось тут тобі обіцяю,
Неотнуть десь погуляєм,
Коли б тільки це крило
Чим скоріше зажило».

— «Слухав я Вас, отамане,
Й раптом тут зніяковів. . .
Нас живі істоти манять!
Все б наш брат в воді поїв!

Коли нам хтось зла наробить,
Дуже нам не до вподоби;
Самі ж риб, жаб хочем їсти
Та в найкраще місце сісти. . .

Чи ж рахуємось ми з тим,
Що жить хочеться усім?
Бо все жити має право
Не для нашої забави! . . .»

Традиції

— «Ти, Лелечку, молодий
Хоч, я бачу, й не дурний,
Але мусиш прислухатись,
Що я маю тут сказати:

Вже багато тисяч літ,
Як збудований цей світ,
І завжди в нім так буває —
Сильний слабшого хапає. . .

І ніколи так не буде,
Що, хто жабки не здобуде,
Тому сам плигне карась,
Чи в рот кине хтось із нас.

Жабки є хоч і малі,
Але вони також злі.
Коли б таку силу мали
Усіх нас би поковтали.

Всі лелеки досить знають,
Що батьки заповідають:
Де їм жити, чим живитись,
Та кому треба коритись?

Лелеки ідуть шляхами,
Що вивчалися віками,
Й нам батьки передали,
Щоб за ними всі ми йшли.

Не для примхи, чи забави,
Пір'я в нас чорно-біляве,
Хоч би як хотіли, брате,
Ми не в силі те міняти.

Коли б схотів кожен з нас
Міняти закон життя,
Тоді б рід лелек погас,
Розвіявся б, як сміття.

Зрозумілим є без слів
Те, що треба тут сказати:
Ми наслідуєм батьків
Наших рідних — маму й тата.

У родинному житті
Тато є найбільша сила!
За ним мама на меті,
Потім дітки наші милі.

Пам'ятай — в нашій родині
Так було і є по нині!
Місце своє кожен знає
І живе, не нарікає!

А щоб був і лад загальний,
Ми маємо отаманів,
Що виконують накази
Від єдиного в нас князя.

Так іде із роду в рід,
В це втручатися не слід!
Не слід нарікати нам
На той лад, що є життям!

Маємо старі закони,
Справедливі до виконань.
Маєм гарні ми країни
Для збереження родини.

Такі наші традиції. . .
Їх занедбать не годиться!
Традиції — треба знати —
Є нашою благодаттю!

Традиції — то скарбниця
Наших прадідівських звичок!
Весну й літо ми є тут,
Зберігаєм добробут;

А щоб взимку не загинуть,
Мусим в теплий край полинуть,
Через моря океани,
По дорозі давно знаній

Ця дорога не легка!
Гине в ній лелек чимало,
Але доля в нас така —
Ми не можемо жити тут стало.

Мусим, конче, ми летіти...
Маєм вчитися терпіти!
В боротьбі перемогати!
Своє життя гартувати!

І за лицарський той вчинок
Маєм гарний відпочинок...
В цій улюбленій країні
Множаться джек родини!

Хто традицій тримається,
Тому доля всміхається.
Той ніколи не заблудить,
Хоч хай як тяжко не буде!

Хто ж їх нехтує, ламає,
Того Бог за те карає!
По нових шляхах блукати
Будем, надать, спотикатись!

Не дай Бог таких невдахів,
Що поведуть наших птахів
Невідомими шляхами
На загибель нашу з вами!

Їм того і не збагнути,
Що із того може бути...
Куди шлях новий іде?
До добра, чи зла веде?

Хоче хтось нове шукати,
Хай летить в любі простори!
А навіщо усім пхатись
На пташине люте горе?

Там і голод і знесилля,
І холодна, водна хвиля...
Схопить міцно, захлине!
Безжалісно проковтне!

Ось, що таке беззаконня:
Несподіванок — безодня!
Щоб не лізти сиронту в воду,
Краще пошукати броду!

Не дай Бог таких невдахів!
В мене завжди думка ця;
Що жаданням таких птахів
Часом немає кінця!

Зараз так, завтра інако...
Ганятимуть, як собаку!
Будуть рватись на всі боки
Всім делекам на мероку!

Тому маєм ми закони,
Стримуючі перепони,
Щоб не трапилося з нами
Лету смертними шляхами!

Лелеки є тим потужні,
Що між себе живуть дружньо,
Ворогів, що нападають,
Блискавично відбивають.

Ми не любимо чужини,
Й споконвіку в цій країні
Весну й літо проживаєм
Та всі вигоди тут маєм.

Коли хочеш тут триматись,
Треба добре шануватись
Й любити господарів,
Щоб не викликать в них гнів.

Треба лагідно ходити,
Курей, гусей не чпати
З індіками в мирі жити,
Себе й других поважати.

Й до цього треба додати:
Щоб гріхи лелек прощати,
Не було й немає моди
У лелечім славнім роді!..

Як по правді нам іти,
Мусим кару понести
За любі наші провини,
За законом про злий вчинок.

Щоб безпечно прожити,
Всі закони треба знати.
Тоді будеш ти щасливий,
Сміливий, непохлибий.

Знатимеш закони добре,
Будеш мудрий і хоробрий;
Те, що всім, і сам бери,
Вгору носа не дери!

Роби те, що ти захочеш,
І дивись, щоб не забути,
Що, як дзьобом заклеочеш,
Мусить так і відгукнутись.

Чи ти князем, отаманом,
Дотримуйся притаманних
Звичок гарних. Бережись!
Маєш чин якийсь — не дмись!

Це не тяжко зрозуміти,
Що в лелечім нашім світі
За добро не платять злом,
Так як і за зло добром.

Не бери собі за приклад
Дурний вчинок, нам незвиклий,
Мусиш добре досліджувать,
Кого маєш наслідувать!

Не турбуйсь тоді за крила,
Як за ногу щось вхопило.
Пробуй лагідно -- не рвись
Та безглуздо не дровичись!

Звільнив ноги — поспішай,
Крила вгору і рушай.
Дивись пильно навкруги,
Де шугають вороги!

Де смертельна небезпека,
Коли ворог недалеко,
То присядь — не маячи
Й безглуздо не клеючи!

Ворогові не здавайся,
Аж до смерти захищайся.
Лицарську лелек засаду
Бережи! Не йди на зраду.

Нема більшої гидоти,
Коли хтось має охоту
Викрикувати тому слава,
Хто лелечий рід знеславив.

Добре це запам'ятай
Й не сміши братів собою.
Хвастунів геть обминай.
Йдеш у бій, то тримай, зброю!

А без зброї — згинеш враз!
Всім лелекам на показ!
Наробиш багато шуму
Всьому родові для глуму.

І цього не забувай:
Зухвальство не є принада!
Знай — хто високо літає,
Той частенько низько пада,

Маю я страшний випадок,
Що трясє мене від згадок!
Як згадаю, й затужу. . .
Колись тобі розкажу.

Я великий гріх вчинив,
Знаю — що б не пережив,
При найтяжчій тут покуті
Втрачене не повернути.

І я гостро те відчув.
Той випадок не забудь;
Він викликав Божий гнів
І в моїй душі засів. . .

Сни він зводить нанівець.
Часом чую вже кінець.
Близиться вже, як повинно,
Неминуча смерть невпинна.

І ось це, те особисте,
Безжалісно мене тисне.
Тисне Боже Провидіння
За мої ті нетерпіння.

Вчися, любий мій, терпіти,
Бо терпіти треба вміти;
Вміти, вчасно щоб смиритись,
Божій правді покоритись.

Правда — Божа традиція,
Чиста, як сльоза-водиця.
В житті є чому повчитись,
Від намулу щоб звільнитись.

Традиція — це родина
Нашого життя перлина!
Традиції — це закон,
Щоб жити без перепон.

А перепон в нас багато,
Що законами обнято,
Не рахуючи те все,
Що стихія нам несе.

Традиції знати варто,
Як лелечий рід тримати
У пристійнім сталім стані
На майбутнє нам незнане.

Традиції — наше пір'я,
Замість його, щоб ганчір'я
Вороги не начіпляли,
Щоб ми більше не літали,

А тинялись по світах,
Куди вітром нас повіє
З життям на зразок комах
Й залежали від стихії.

Вони схочуть, щоб ми зникли,
Або до ярма привикли,
А найгірше, щоб не знали,
Де й родились, щоб пропали!

Або, щоб порозлітались
Й, замість жаб, сльози ковтали,
І щоб дітки наші рідні
Та й ми з ними були бідні.

Щоб нам не ходити в парі,
Щоб ганяли нас в отарі,
Щоб воленька наша мила
Геть у безвість полетіла.

Щоб ми жили не в гніздечках,
А в кошарах, як овечки,
А воленьку так розвіять,
Щоб про неї зникла й мрія.

Щоб ходили табунами
Й виглядали дикунами.
Завдяки такій дурноті,
Щоб жили в страшній гризоті

З волі прийшли до страждання,
Від життя — в пеневір'яння,
В жалюгідне животіння. . .
Сто болячок тим у тім'я!

Хто поведе нас із вами
Не лелечими шляхами,
Щоб все шкереберть пішло
Лелекам на люте зло.

Традиція — це країна
Де множиться рід-родина.
Край той мусимо любити
Й від ворогів боронити!

Традиція нами знана:
Взаємна любов, пошана
Від лелек до лелечаток.
Любов є життя початок!

Традиція — це вогонь,
Що горить, не вичаєє,
Коли ж станеш осторонь,
Не підкинеш дров — зникає!

А як вогнище погасне,
Ми пропали, стане ясно!
Розпорошимоь по світу,
Позбавимоь свого змісту.

Забудемо клекіт рідний,
А чужий до нас не дійде!
Лише тоді пожалієм,
Як повернуть не зумієм,

Бережіть вогонь любови!
Лише в ній корінь здоровий!
Зненавидженість між нами
Веде згубними шляхами!

Живи, любий, самостійно
Всі закони ти сповняй.
Скрізь шануйся й неодмінно
Старших себе поважай.

Коли твоє право — бийся
В разі ні — краще скорися.
Вдачу цю лелеки знають
Й міцно цей закон тримають.

Коли певний, роби сміло
І не будь зарозумілим. . .
З того будуть сміятися —
Краще гречно триматися.

В кожному кроці ти шануйся
З неморальним не паруйся,
Бо, із ким ти поведешся,
То від того наберешся.

Брехунам не потакай,
З ними спілки не шукай,
Але силкуйся якомога
Дати ліків їм від того.

Будеш прикладом для них,
То не лишай їх самих;
Візьми їх і поведи
Рятуй їх з тої біди!

За лелече право бийся
Гріх! — хто правду занехає.
Краще смерть, аніж скоритись,
Коли ворог нападає.

Як летиш ти у дорогу,
Помолись ти щиро Богу.
Ходи прямо, не згинайся
І собою не пишайся.

Хист наш усі птахи знають,
Не гордують, не чіпають.
Ми також зі свого боку
На чуже не зарим око.

А коли хто зазіхає,
Кара тих лелек чекає.
Умить князь наш дізнається
І до суду звертається.

Послух

Коли ж дітки не слухняні,
Зневажають тата й маму,
Роблять все на свою руку,
Не життя є там, а мука!

Знаєм ми, що від родини
Ходить спокій по країні!
Мусимо триматись гречно
До найменшої лелечки!

В разі дітки наші милі
Будуть виховані гнило,
Горе тоді тій родині
Й, де ми живем, тій країні.

Про це батьки мусять знати
Й до краю любов плекати
І Бог в тім їм допоможе,
Пошле діткам життя гоже:

Бути лицарем відвертим,
За свій край готовим вмерти,
Щоб боролися на славу
За пташине наше право!

І з надією на Бога
Нам не страшно аж нікого.
Бог дає тим, хто працює,
Хто час дурно не марнує.

І Бог же тих і доглядає,
Хист, здоров'я посилає,
А не тим, що лиш без краю
Ласки Божої чекають.

Роля князя в нас є чемна
Й, треба знати, не легка.
І не завжди є приємна,
А правдиво є тяжка.

І не кожен з нас зуміє
Лелеками керувати. . .
Такі в нас є, що воліють. . .
Але їм лиш жаб хапати.

Треба бути надто сильним,
В своїх діях непомильним.
Як заблудиш трішки ти,
Не доскочиш до мети!

Й будуть проклинать всі птахи,
Як останню невдачу,
Що на світ прийшла не жити,
Себе й рід занапастити.

Кажу тобі, що дивись,
До князів з дурі не пнишь.
Геть безглузде напняття!
Хапайсь цупко за життя!

Що ж торкається харчів,
Їм я те, що батько їв,
Те, що рід наш споживає,
Чогось іншого не знаю.

Чим же я тут винуватий,
Що лелечачий я брат,
Що я мушу жаб хапати,
Жаба ж мушку споживати.

Хочеш життя краще мати,
Мусиш сам себе підняти
І підносясь спритно, вміло,
Метикуй на власну силу.

В разі ти не маєш кеби
П'ястись напруго не треба.
Напинайся по своїй силі,
Щоб не знищить ноги й крила.

Якщо виснаживсь, знеможивсь
До братів звернись, допоможуть,
Було б лише видно защо,
Й коли ти не є ледащо.

На всі боки роздивляйся
І відразу не хапайся;
Будеш час свій відчувати,
Думай, щоб не змарнувати.

За життя тримайся здібно,
В світі роззяв не потрібно.
Коли б жаби не зівали,
Ні ти б ні я не спіймали,

Коли виріс, сам орудуй,
Годувать ніхто не буде.
Не піднімуть, як впадеш,
Згубив крило — не знайдеш.

Шлях життя не є легкий,
Але він же є такий,
Як спрямована дорога
Від створіння світу Богом!»

Життя-радість

Життя радісне і миле.
Боже сонце шле нам сили.
Днями сяє теплий промінь
Вночі світять місяць, зорі.

Життя радісне, чудове!
Гляньмо на земні покрови!
Що нам треба ще хотіти? . . .
Славить Бога і радіти.

Гляньмо на ставки, озера,
Звірів, птахів різноперих,
На комах різноманітних. . .
Ми не є в світі самотні.

І все має спрагу жити
Та своє життя любити,
Бо на те, ти сам сказав,
Бог послав всім рівних прав.

Перед Богом всі ми рівні,
Хоч між себе й не подібні,
Кожен хист має від Бога
Й рівність тут вже ні до чого.

То залежить від особи,
Від духової оздоби.
Не всі є в готовім стані
Доскочити до зрівняння.

Так! Те право всім Бог дав,
Але, щоб ти не проспав,
Не забув щоб потрудитись,
Щоб на нього заслужити.

А не буде вгодно Богу,
Як не дати птахам змогу
У життєву зрілу пору
Літати високо угору.

І тому теж не бувати,
Щоб, хто має, в того взяти
І тим самим в ньому вбити,
Радість — в творчості прожити.

А найгірш, як скарби взяти
Та ледачому віддати,
То ж ніяке добродійство —
Звичайнісіньке злодійство!

Лелечат так зле плекати,
Щоб на чуже посягати.
Нам не треба ледацюг,
Всього світу волоцюг,

Якими живуть зозулі. .
В них життя іде на гулі;
Вони вільно скрізь літають,
А гнізда свого не мають.

Для збільшення свого роду
Користаються з нагоди,
Ті ледачі сіроманці
В чужі гнізда кладуть яйця,

Щоб вийшли в світ пташенята,
Маленькі зозуленята,
Щоб родові не пропасти
І щоб праці не прикласти.

А не дбають для розвою,
Щоб силою й головою
Збудувать собі гніздечко
Й вільно положить яечко;

Не крадучись щоб, як злодій,
При сіренькій гарній вроді.
Не кидати своїх діток,
Щоб тинялися по світу.

Не тинятися безгніздим
У цім гарнім світі, бідним,
Щоб пташині очі драти
Тим, що гніздами багаті.

Тут зрівняння ні до чого,
Коли жага до чужого
В дурнім серці загориться,
Щоб для себе не трудиться!

Доки серце наше б'ється,
Ніщо дарма не дається,
Коли ж вкрадеш дари ці,
Вони підуть нанівці.

Хочеш жити, не зівай,
Працюй, їжу здобувай,
І тоді ти заживеш,
А не їстимеш — помреш.

Бережися яструбів,
Діток наших ворогів.
Вони також, щоб прожити,
Пташенят мусять ловити.

Прикру справу з ними мав,
Про яку я не казав.
І напевно не скажу...
Спокій душі бережу.

Коли маю в серці рану,
Надто чуюся погано.
Як боляк той ворухити,
Тоді тяжко мені жити.

Сам з собою поберюся,
З лихом так сяк примирюся
Й чекаю на краю долю,
Шануючи Божу волю;

Те, що втратив, не вернути
Й тяжко мені те забути,
Тому саду, пожурюся
І Творцеві помолюся...

Після того легше стане,
Квилить серце перестане,
Непокірний дух як вийде,
Знову спокій в душу прийде.

Ми існуєм незалежно
Й любимо життя безмежно.
Правда, любимо жабок,
Гарне озеро й ставок.

Не рахуємо за хибу
Спіймати маленьку рибу,
Бо ж мусимо чимсь житись,
Щоб так-сяк на світі жити.

А не зарься на дурняк,
Боже тебе борони!
Бо заздрощі твої так
Вироблять тебе дурним.

Як не хочеш сам придбати,
Нащо очі свої драти? . . .
На чуже, що хтось приніс,
Будеш марно гострить ніс!

Хто що має, не журися.
Сам на себе придивися.
Як не будеш дармувати,
Будеш теж не гірше мати.

Гніздо завжди чепури,
Гнилих хмизок не бери,
Галузки брудні міняй,
Гніздо листячком встилай,

Щоб маленьким твоїм діткам
Не твердо було сидіти.
Лови мишей, ящірок,
Скраколь, рибок і жабок.

Коли б жаб ми не ловили,
Вони б землю усю вкрили!
Знищили б, як сарана
Нищить всю живу рослинність.

Тоді б світ наш був нудний,
Сірий, змучений, сумний. . .
Навіщо таке життя?
Безпросвітне, без пуття!

Світ чудовий, різнобарвний,
Зелений, квітучий, гарний!
Світом все так дорожить,
Але . . . одному не жити!

Раз назавжди ти затям:
Все живе своїм життям —
І людина і тварина,
Птахи різні і рослини.

При барві одноманітній
Було б життя безпросвітне.
В разі б вовкам одним жити
Життя б виродилось вмиць!

Треба дати всім дорогу
Не коротку і не довгу,
Жити так, як Бог велів.
Кажу це не ради слів.

Але в житті не зивай.
Не здавайся на «нехай»
«Нехай воно якось буде» —
Ніщо інше, як облуда!

Це правдива небилія
«Нехай» є недобра птиця.
Хто цей клекіт не обійде,
Той назавжди буде бідний

І на розум і на силу;
Те шкідливе голосило
Є для власної поразки
Й не зазнає в Бога ласки.

Хто йде на той самоплив:
Або живь, або не живь —
З водоспаду в водограї
Своє життя занехає.

Богу вгодно, щоб трудились,
Й на те посилає сили
Й розум кожному створінню.
Життя — сила і уміння!

Сумно буде тоді жить,
Як світ тобі занудить —
Почнеш літати в невідоме
Під той «нехай» несвідомий.

Геть із голови «нехай»,
Крутоскили обминай,
Не шукай такого «щастя»,
Щоб у зимну воду впасти.

Кермуй! Розум направляй
На здорове, творче діло;
Що шкідливе — викидай
Й радість піде в душу й тіло.

Коли в тебе нема тата,
Мушу я тобі сказати,
Як синові: вчися жити,
Й життям розум свій гострити.

Викинь «нехай» з голови,
Власним розумом живи,
Бо із того «якось буде»
Ти нічого не здобудеш.

Ті прислів'я для ледачих,
Для створінь, що є незрячі,
Для тварин таких — кротів.
Кажу тобі це не в гнів.

Кроти сліпі є від Бога.
Зрячим інша є дорога.
Тих, хто її занехає,
У болоті дьявол пхає!

Мав ти хибн, чи не мав,
Кажу тобі, щоб ти знав
Та передав своїм дітям,
Щоб були щасливі в світі.

Бог дав розум, зір та крила,
Щоб літали ми й ходили.
Очі на те, щоб бачили
Та розумом тлумачили.

А щоб чули. маєм вуха
І хоч мусимо все слухать,
Але треба розбиратись,
Щоб дияволу не спійматись.

Так у світі Божім є,
І Він зла нам не дає.
Дивись, слухай та молись,
За зле діло не берись.

Що потрібним є для тебе,
Порадься й скажи, як треба,
В блуд ти Бога не введеш,
Блуд посієш — блуд пожнеш!

Не клич Бога без потреби
Для розваг, ніби для сміху,
Коли все гаразд у тебе,
Не шукай у тім потіхи.

Бо за таке кепкування
Підеш нишком на страждання,
Щоб ти в жартах та в журбі
Не був ворогом собі.

Щоб у житті смак ти мав,
Дещо я тобі сказав,
Ти на віру не сприймай
Й, не забудь, перевірйай.

Може що й не так сказав —
Це мій досвід, щоб ти знав,
Й ним з тобою поділився,
Щоб ти менш в житті милився.

Я охочий поділитись,
Як потрібно в світі жити
І, коли твоє бажання,
Скажу ще оповідання».

— «Кажіть. Хочу бути зрячим
І буду Вам дуже вдячним.
Слухать завжди я люблю,
Але брехні не терплю.

Не люблю теж хитрунів,
Так само, як брехунів,
Бачу в цьому і Ви впертий,
Й розмовляєте відверто.

Ваша мова, так сказати,
Нагадала мені тата.
Він дечому нас навчив.
На жаль, рано він спочив.

Зanedужав на живіт
І відійшов на той світ.
З горя мама залягла
Й теж скоро за ним пішла.

Хоч ми, щоб Вам не збрехати,
Вміли досить вже літати,
Але дуже горювали,
Бо ще досвіду не мали,

Як потрібно в світі жити,
Як діла добрі творити
І для себе і для друзів
Та щоб мати по заслугі.

Пригода з вовком

Ви тут про вовків сказали,
І це мені пригадало
Не абияку подію,
Коли розказать зумію.

Я в порадах спраглий, конче,
Бо раз ледве я не вскочив
У смертельную халепу --
Такий був я недотепа.

Не те, щоб комусь сказати,
Мені сором пригадати...
Несвідомий той випадок,
Трясе мною страх від згадок.

Скажу, пане отамане,
Це не те, що Вам з капканом.
Капкан можна й не побачить,
А я поліз смерті в пащу.

Як померли мама й тато,
Так був горем я прим'ятий'
Що відріксь для себе жити
Жадав всім добро робити.

Один раз летів я степом
Й трапив на оту халецу,
Яку й хочч пригадати,
Щоб Вам зараз розказати.

Тоді був дуже голодний.
Виснажився степ безводний;
З ставків вода позникала,
Бур'ян, трава — все пов'яло

У гарячому повітрі
Я зненацька запримітив
Недалечко, ніби ліс
У воді, либонь, поріс.

А коли я наближався,
Один ліс вже залишався.
Вода зникла в одну мить —
Що ж, кажу, тепер робить?

Дай, думаю, сяду зкраю,
Може щось я тут спіймаю,
А в лісі мені сідати
Не велів ніколи тато.

Як надумав я сідати,
Почав пильно приглядатись
І мені поталанило,
Хоч води й тут не водилось

На гілочці зелененька
Висить жабонька маленька.
З'їв одну, коли й друга
Висить також й не плига.

Хоч я зрання й не поснідав,
Зате добре пообідав,
Став гарнецько під ліском,
Де дихало холодком.

Сонце на обід стояло
Й неймовірно припікало,
Так, неначе за наказом —
І пекло й варило разом.

Думав трішки відпочину
Та й до гнізда знов долину,
Прислухаюсь... щось харчить
Далі чую — скавучить...

Що тут, думаю, робити?
А воно почало вити...
Намагається благати,
Щоб його урятувати.

Я так його зрозумів
І поглянув з-за кущів,
Щоб довідатись зненацька,
Хто так виє чудернацько?

Роздивився, коли вовк
Побачив мене й замовк.
Я тікати захотів
І в цю ж мить оторопів.

Ледве на ногах тримався,
А вовк зараз обіззався:
«Радий я, що ти з'явився,
Бо я кісткою вдавився!

У горлянці, ось, стирчить
Чую, що не буду жити,
Як не допоможеш ти
Своїм дзьобом витягти!

Дзьобик гарний є на вроду.
Я дам тобі нагороду,
Коли ти не погордуєш
Та мене тут зарятуєш».

— «Мені шкода вовка стало,
Його паща аж тріщала
Коли він мене просив
Та жалібно голосив.

Я ж, мов прип'ятий, стояв
Тряслись ноги, щоб ти знав.
А він приязно так просить,
Сльози капають — голосить.

— «Ну чого ж ти околовся?
Підійди ж та не соромся.
Я роззявлю свою пельку,
А ти й сіпни полегеньку,

Поглянь — ось вона стирчить
І не дає мені жить.
Дуже прошу я, благаю,
Чим скоріше витягай!»

Нарешті я тут осміливсь,
Хоробрість ураз з'явилась,
Підійшов я дуже чемно,
В пащі було хоч і темно,

Але кістку враз побачив,
А вовк уже, як не плаче:
— «Тягни живо, щоб для діток
Мав ти добрий заробіток».

Хоч дітей тоді й не мав,
Але кістку дзьобом взяв,
Міцно щелепи замкнув
І що сили враз сіпнув.

А тепер, кажу, плати
Так, як обіцявся ти.
Але вовк, як заревів.
Я злякався, отетерів. . .

Не міг зразу догадатись,
Що він мав мені сказати;
Думав, горло розірвав,
Коли кістку витягав.

А як вовк хутко побачив,
Що трясусь, трохи не плачу,
Зухвало казав, сміявся
Й на всі боки вихвалявся:

-- «Що ти головою трусиш?
Ти дякувать мені мусиш,
Що я тебе не ковтнув,
Як ти дзьоб у рог запхнув.

Оце й вся винагорода!
Користайся ж із нагоди —
Лети геть й не оглядайся
Та вдруге не попадайся!»

В один мах я схаменувся
І крилами розмахнувся. .
Дуже вдячний був я вовку,
Що зберіг мою головку.

Але з того не журився,
Яким був, таким лишився.
Кістку з горла як здобув,
З того вчинку гордий був.

Нужденному допомогти,
Завжди мені покортить;
Відчуваю в тім я спрагу
Й маю лицарську відвагу».

Пригода з господарем

— «Майже так було й зі мною.
Колись ранньою весною,
Як почали степ орати
Та насіння розсівати.

Тоді я був теж одним
Ще й до того молодим.
Вільним був я на всі боки,
Як годиться одиноким.

Все було ніби гаразд,
З того, що живу, був рад.
Світ — що хочеш попроси —
Повен Божої краси!

Але часом так... нудилось,
В середині щось творилось,
Якось нудьга роз'їдала...
Чогось мені бракувало...

Якесь зло в мені бродило,
Де й не треба, там нудило,
Хотілось чогось шукати...
В чарівних краях літати.

А де ж вони ті країни?
Хоч би здаля оком кинуть.
Де життя щодня нове,
Де все радісно живе?...

Щоб навколо все кипіло
І шуміло і гриміло!
Де б кортіло жити й жити,
У розвагах полонитись.

Те, що мав, було буденне,
Здавалось мені мізерним;
З міркуванням отаким
Виглядав дуже сумним.

Часом падав дощ із неба,
Як зовсім мені не треба,
Або, як летіти мав,
Туман землю облягав.

Що це воно за біда?
Звідки бризкає вода?
Часом вітер як завіє,
Ураз серденько заніє.

Я сердився, сумував,
І захисту не шукав
Не знав, що мені робити,
І не мав чим віджитись.

Завдяки оцій негоді
Я не мав нікуди ходу,
Захищався, як умів,
І засмучений сидів.

А як це все проминало,
Мені знову нудьгувалось,
Тяжко було розібратись...
Не міг себе розпізнати...

Не так сонечко світило,
То пекло й очі слішило,
То за хмари сховається
І не скоро вертається...

Такий стан коли я мав,
У подорож вирушав.
Подорозі розважався.
І на той раз так збирався.

Перед подорожжю виспавсь.
Не маючи товариства,
Знявсь спокійно, полетів
Й біля озера присів.

Мав там дебело поснідать,
Щоб витримать до обіду.
Після гарного сніданку
Полетів на прогулянку.

Летів довго чорним полем,
Жайворіночки навколо
Свою пісеньку співали,
Як золото розливали.

Вітер тихо повівав
Й над садочками співав
Пісеньку свою сумненьку,
А я летів помаленьку.

І не було мені сумно.
Думав, що роблю розумно,
Що вирядився в дорогу
Й розважатись маю змогу.

Туди-сюди поглядаю. . .
Ніби висять, не літають
У повітрі жайворінки,
І не сумно а ні триньки!

А летів я дуже низько,
Шукав товариство зблизька;
Часом я любив його,
Хоч і сам не знав чого.

Потім, як переконався,
Будь за ким вже не ганявся,
А на цей раз я, невдаха,
Побачив багато птахів.

Я до них умах спустився,
А коли я роздивився,
То птахи малі й великі
Були сіткою накриті.

Я тоді не прислухався,
Як голос перетинався. . .
Всі кричали, як одна,
Дошкуляла западня.

Я згарячу поспішився,
На галас не потурав
І тоді аж роздивився,
Як на ріллю уже став.

Ледве склав я свої крила,
Гульк, й мене вже ухопило.
Туди-сюди, не піду. . .
Бач, як вліз я у біду!

Як сказати тут тобі?
Сам став ворогом собі!
Думав забавку знайду,
А влетів в страшну біду.

Коли в дурні я пошився,
В різні думки заглибився:
Як звільнитися? О, Боже!
Ой, хто ж мені допоможе?

До чого ж я допустився?
Собі ворогом зробився. . .
Ні летіти, ні ходити,
Що ж надалі тут робити?

Коли б хтось мені те втяв,
Тоді б я його прокляв. . .
Ні! Не кляв би, а забив
За ту капость, що зробив.

Або так його скарав,
Щоб не жив і не вмирав,
Щоб мучився і дивився
Й безнадійно в муках бився.

Он як тоді міркував,
Хоч нікого не карав. . .
А себе? . . . Я вибачаюсь. . .
Як я себе покараю?

Коли я вже маю кару!
Маю голову нездару!
В таку петлю ушелелавсь!
Дурень! Бовдур! Пришелела!

Бовдурами зсі стояли
Й, божевільні мов, кричали. . .
Скаржились на свою долю,
На свою страшну неволю.

Вже минув обідній час,
Ніхто не рятує нас.
А тут сонце припікає,
Триматися сил немає.

Тоді ми усі до Бога:
«Рятуй скоро, якомога,
Бо ми всі тут пропадем,
Коли тенет не порвем».

І як ми не напинались,
Тенета міцні — не рвались,
Бо не сіпали всі разом
За об'єднаним наказом.

Кожен сіпав у свій бік,
Й були схожі на калік.
Гидко глянуть було збоку
На безглузду ту мороку!

Я спокійним залишався
«Не зловлюсь надалі» клявся
«Нема кращої наснаги
Втікти геть з цієї розваги!»

На всі боки птахи рвались,
Кляли себе, що піймались.
Без наслідків серце б'ється,
Западня так не порветься.

Коли б це були лелеки,
Ніякої небезпеки!
Ми б всі разом як гуннули,
Раптом волю б всі відчули;

А тут — кожне сіпає,
Крильми дурно тріпає,
Викручують собі ноги,
Ще й чекають перемоги.

Звідки? Хто її подасть?
Он яка страшна напасть!
Куди не глянь — чисте поле!
Тихо! Ні душі навколо.

Крім маленьких щибетушок.
Що чатують наші душі,
Перед смертю розважають...
Крім їх нікого немає!

Жити зовсім тут не смачно,
Часом робиться аж страшно,
А найгірш, коли не в силі
Розвернути свої крила...

Не дай Бог того — ніколи!,
Щоб позбутись віри в волю
Й замість, щоб тенета рвати,
Визвіритись брат на брата!

Отже бідні оці птахи
В зло пустились одним махом,
Бо не було в них терпіння
Й спільно битись зрозуміння!

Трішечки поборікались.
Як тенета не порвались,
Тоді стали бадьоритись
Знічев'я між себе битись.

Круки, гави тут змагались
Одне-одного клювали.
Кожен з них хотів посісти
В тенетах найкраще місце;

Тоді, як боротись треба
За вільне життя під небом,
Напруживши усі сили,
Й дати волю своїм крилам!

Ні! Для власної біди
Пішли в розтіч — хто куди!
В різні кути спрямувались,
Щоб з їх доля посміялась.

Горе розум їм скувало,
Що робити, вже не знали.
Діла коїлись страшні,
Збоку ж глянути — смішні:

Орли вгорі вирували,
Тут поживи вже шукали
Зирили, щоб не схибить,
Яку б краще ухопить.

Граки за гав заступались,
Шуліки курчат шукали,
Сови помацьки ходили,
Яструби гнізда мостили.

Зозулі й тут не зівали,
В чужі гнізда яйця клали.
Яструби дуже сердито
Почали зозуль учити. . .

Враз сороки ученились
Пір'я сипалося, бились.
Коб тенета не тримали,
То до смерти б забивались.

У бійку втяглись всі птахи,
Копошились, як комахи.
Крик страшний умах счинився,
Ледве я не розлютився.

На діла дикунські ці
Позлітались горобці.
В боки бралися, сміялись.
Жайворінки полякались,

Перестали їм співати,
У неволі потішати.
Чорна хмара насувалася,
Але спека не вщухала. . .

Дуже часто так бува —
Де потрібна голова,
Щоб схопить ідеї зміст,
Там хапаються за хвіст,

Ігнорують традиції
Й кожен в своїй амбіції
Комахою виглядає. . .
Й не знати чого шукає!

Було жаль на них дивитись.
Я не міг їх помирити,
До того ще й своє горе —
В роті сохло, взяла змора!

Але як же далі жити,
Коли так хочеться пити?
А тут тобі, як на зло,
Й ознак води не було.

Передхмарне сонце люте
Ще гірш пече, не збагнути!
В тих умовах зайво рватись!
Нема ж сили і триматись. . .

І взяла мене гризота...
Що то була за охота,
Не знати куди летіти,
Щоб в страшні танета влізти!

Що б же наперед узнати,
Де безпечніше сидати?
Був я вільний і щасливий,
Як завжди, непохливий...

Бач... аж коли зрозумів,
А то все було дурів!
Завжди якась недогода —
Отаким я був ізроду...

Стою прип'ятий гризуся,
Дурно на всі боки б'юся...
Що б я дав, щоб те не сталось,
Що мене так зле спіткало...

В цю годиноньку розпуки
Їхав дядько через луки,
Підгейкуючи волів,
Зупинився на ріллі.

Та ще, скажу, як на зло,
Ніби місця не було,
Біля мене став він близько.
І хоч я й вклонився низько,

Але він не помічав,
Поволеньки з воза встав
Й зле поглянув на ту птицю,
Що поїла всю пшеницю,

Що недавно тут посіяв,
Покладаючи надію
На великий урожай,
А тепер хоч пропадай...

Зупинив він свого воза,
Повитягавши занози,
З ярма волів позвільняв
Й на отаву їх погнав.

Я на віз глянув — барило!
Й це мене розвеселило.
Хай що буде — не боюся,
З горя хоч води нап'юся.

А господар був спокійний,
Ніби лагідний, повільний.
І я зажадав проситись,
Чим скоріше щоб звільнитись.

Коли зором ми зустрілись,
Зразу говорить насмівивсь,
А він й слухать не хотів,
Видко мав великий гнів.

О, думаю, не так легко —
До воленьки ще далеко,
І поглянув одним оком
На його штани широкі,

На його браву чумарку,
На смушеву сиву шапку,
На чоботи із сап'яну
Та на постать давно знану.

Був він у білій сорочці,
Зверху синя камізелька
Із вогнем образи в очі, . . .
Думаю, кінець близенько.

Я у нього, як годиться,
Чемно попросив водиці,
Але знов він не говорить,
Не цікавить моє горе.

Він тримав в руках мішок
І до птахів підійшов
Та по черзі їх звільняв
Й чемно у мішок складав.

Неволя

Дійшла черга і до мене.
Думаю собі — ох, нене! . .
Бачучи напасть таку,
Думав, здохну я в мішку.

Я ж одразу голосити
Та господаря просити,
Що задурно тут попався,
Бо зерном не годувався

Не лише на цій землі. . .
Замість зерна взагалі
Жаб ловлю я по ставках!
Не підв я до мішка!

А господар мені й каже:
«Підеш і в мішечок ляжеш,
Не пручайся ж, голубок». . .
Та за крило і в мішок'

Я не бився, а молився,
На всі способи просився,
Дуже жалібно казав,
Щоб в мішку не зав'язав.

Нащо мене туди тиснуть?
Я ж шукав лиш товариства.
Зерна, кажу, не вживаю,
Молю ж я Вас і благаю. . .

Він заглянув мені в очі
Й відповів, що він не хоче
Аж ніяк мене пустити,
Бо має мене провчити.

На це я йому вклонився
Й стою мовчки, зажурився.
Далі кажу — відпустіть,
Хоч не винен, а простіть»

— «Ти мене і не проси.
Знаю досить, що їси
Й що ти знаєш де присісти,
Коли зажадаєш їсти.

І прошу запам'ятати,
Що, як друзів хочеш мати,
Треба добре придивитись,
Чи є варто подружитись?

Мені дивна ця подія,
Чом ти вскочив між злодіїв?
З ними як піймався ти,
Мусиш кару понести!

Тим, що тебе покараю,
Я добра тобі жадаю
І щоб ти так зрозумів
Й ще когось на путь навів».

Я даремно тут прохав,
Господар в мішок захвав, . .
В невимовно тяжких злиднях
Я в мішку просидів три дні!

Ті три дні тяглися довго.
З їжі, чи води — нічого!
І вже почав захлявати
Та чимдуж Бога благати,

Щоб повернув мені волю,
Чи поліпшив в мішку долю.
І прошю його й молю,
Більш не сяду на рілью!

На таких птахів поганих
Зблизька й здалека не гляну
А не те, що шукатиму. . .
Як найдалі тікатиму!

І на мій рішучий вислів
Проти того товариства,
Ніби хтось шепнув в ту мить,
Що на волі буду жить.

Доля мені засміялась,
Господаря підослала,
Щоб мішок мій роз'язав
Та від смерти врятував.

Воля-воленька

В мішку було дуже брудно
Без повітря, гидко й нудно. . .
Гидко так, що й не сказати
Не було вже чим й вертати. . .

Сидів тихо — тільки глигав. . .
Чую, хтось ніби придибав.
І я в тім не помилився,
Мій мішок заворушився.

Вмить в легенях стало тісно
Й моє серце ледь не трісне.
Зав'язка, як розв'язалась,
Легше серденькові стало.

Я піднявся, обтрусився,
Свіжим повітрям дихнув,
Трішечки підбадьорився
Але ж жалюгідним був. . .

Не забуду я ніколи
Правдивої тої школи!
Коли той час пригадую,
Ще більш волі я радуюсь!

Сталось чудо! Час — перлини
Радість леться щохвилини!
Дощ і грім тепер є любі,
З вітром теж нема рахуби!

Не забудуться мені
Повні жаху ті три дні.
Майже вік свій доживаю,
Але той час пам'ятаю!

Коли підійшов господар
І мішок вже роз'язав,
То підніс в глечику воду
І на жабку показав. . .

— «З'їж ось жабку на дорогу
І лети на волю з Богом,
А щоб тобі не вдавितись
Мушиш перш води напитись».

Неймовірно я зрадів
І до їжі аж присів. . .
Жабку з'їв, води напився,
Й чую, що вже відживився.

А то дійсно був охляв,
Певно й крил би не розняв.
То ж не іграшки, ні-ні!
Не ївши сидить три дні.

А як вилетів на волю,
То був радий, як ніколи!
Світ стократно став миліший,
А життя — не треба ліпше!!!

Воля-воленька! Ох — воля!
Більш не нарікав на долю.
Навіть, як піймався в Лузі,
Рахував, що по заслузі.

Рад всьому, що Бог дає,
Що на світі і я є.
Мінять права я не маю
Те, що Бог нам посилає.

А тобі тепер скажу:
Всюди знать треба межу.
Не лизь у чужий город
Й не сунь носа в хижий рот!

Не берись, коли не вмієш,
За те, що не розумієш.
Як не маєш знань та сили,
Битись не напружуй крила.

Коли ти є сам не свій,
Використай досвід мій,
Вилетить вся дурь, що маєш,
Й ти сам себе не впізнаєш!

Щоб нудьга тебе не їла,
Сідай у мішок той сміло,
Тоді всі життєві брижі
Язиком корови злиже!

Переродишся уцент
І оціниш життя мент!
Розпізнаєш в ньому смак
І не житимеш сяк-так!

Коли хочеш жити сам,
Не ловися ворогам
Й досить мусиш розбиратись,
За будь кого не хапатись.

Я далекий від нудоти,
Щоб мене взяла охота
Положити ноги й крила
Господареві на вила.

На твоє перше питання
«Де б зійтись на полювання?»
Думаю — було б найкраще
Зійтись в запорізьких хашах.

Як захочеш, погуляєм,
Приємно порозмовляєм,
А тепер вже час збиратись,
В путь доріженьку рушати.

Ще раз скажу — гляди ж ти.
Щоб тобі не заблудити.
Потрапляй на певний слід,
Лети на південний схід.

Крилам волі не давай. . .
Тримайсь Брильового шляху
І нікуди не звертай!
Певен, що не даси маху.

Ліворуч є Косий шлях
З Брильовим він творить клин;
На Заломових пісках
Шляхи сходяться в один.

Якщо трішки припізнишся,
То ти вже тим не журися
Раз-два крилами махнути
Й можна в Кам'яніці вже бути.

Коли візьме тебе змора,
Залітай в Павлове море. . .
Тепер з Богом по цім слові
Лети, друже, й будь здоровий.

Не зле й ще раз нагадати,
Щоб не забув завітати
У ті села, що дорогу
Вкажуть тобі до Порогів.

Друзі мило розпирощались,
Обнялись, поцілувались.
Отаман ніби схлипнув,
А Лелек сльозу ковтнув.

На Запоріжжя

Як закінчилась розмова,
Хоч і довга, але мила,
Лелек, розвернувши крила,
Відштовхнувся від землі

Й полетів чимдуж угору,
В піднебесні простори,
Над буйними пшеницями,
Ячменями та житами. . .

Зором гострим, що, як постріл,
Зирив у безкрай простір,
Куди нести мали силу
Відпочилі його крила.

Спритним оком поглядав
Й сам з собою розмовляв;
Спогадів принадні чари
Виринали, як примари:

«Небо сонячне, прозоре,
Зелених степів простори,
Сади, гаї та долини,
А в повітрі — ні пилини.

Дивну цю красу країни
Я б ніколи не покинув,
Але взимку мерзнуть ноги
І до жаб нема дороги.

Якось раз я забарився;
Раптом ставокльодом вкрився,
І тоді я в цій країні
Ледве з голоду не згинув.

Літом справжня благодать,
Навіть тяжко передать. . .
Небо чисте, ніби вмите,
Блакитним рядном накрите,

А вночі зірками рясно
Світить, доки не погасне,
І в приємній прохолоді
Непомітно переходить

В малиново-бурий ранок,
Який землю одягає
В чарівний туман-серпанок;
А від нього, як сльоза,

На траву сіда роса. . .
Цю світанкову красу
Не забуду я ніколи. . .
Ходжу й дзьобаю росу

На траві, що є навколо
Мого милого гніздечка.
Коли ж ні — лечу туди,
Де багато є води;

На мілині, в очереті
Стану, ногу підберу,
Не рухнусь, ніби замру
Й стежу за пташиним летом:

Качок, нурців, куликів,
Часом бушлів, журавлів. . .
Так стояв би я, як пень,
Не годину — цілий день,

Щастям виповнений вщерть,
Й слухав жаб'ячий концерт,
Хоч ту пісню я й не знаю,
Що вони тут витинають.

Коли так стою, гуляю,
Часом діточки мішають,
Приженуть свиней, гусей,
На корів кричать «гей-гей!»;

В воду кидають грудки
Полохаються качки.
Потім, як почнуть купатись
Та багнукою влучатись. . .

Летять бризки на всі боки,
Й часом, як попаде в око,
Голова вмить закрутиться
Й довго потім марудиться.

А дівора все грається,
Бовтається, купається...
Хрумають, як овечки,
З очерету шпичачки.

А корови, мов журяться,
Ремигають, тирлюються,
Гуси гелготять невпинно,
Багложаться в воді свині.

Он там діточки гуляють,
Самі себе розважають.
Як забачать же мене,
Галасають, щось страшне...

Під соняшву денну спеку
Одні кричать: «Он лелека!»,
А другі: «Погляньте, бузько!»,
Треті кажуть: «Чорногузько!».

Далі разом всі для жарту
«Жабоді!» почнуть кричати,
Аж лящить кругом луна,
Й ця забава хоч смішна,

Але не люблю той крик,
Бо до цього я не звик,
Тому мушу відлітати,
Щоб від галасу схватись.

Хоч і часто так буває,
Але скаржитись не маю.
Знявся, мовчки, й полетів
У любім ставочку сів.

Я від того не журюся.
Мені милі дітки ці,
Бо я їх і не боюся...
Краще, як наодинці,

Бо у лементі таким
Нічогісінько не з'їм.
Порозгонять земноводних,
І лишайсь тоді голодний.

Лагоджусь мерщій летіти
В очерет чи осоку,
Як належить, щоб присісти
Й піймать рибку нашвидку.

Спроквола тут не спіймаєш;
Рибка вмючи зникає.
Мушиш ніби впасти з неба,
Тоді вхониш те, що треба.

Лечу туди найскоріше,
Де для мене є найліпше:
Де не видно ні дітей,
Ні свиней, ані гусей.

Прилетівши на ставочок,
У тихесенький куточок,
Та зненацька й упадеш,
Схопиш рибку й проковтнеш.

А поїзши, знов гуляєш
Та водичку попиваєш.
Кругом тихо, ні шелесне!
Й гріє сонечко чудесне. . .

А на небі де-не-де
За хмаркою хмарка йде,
Кучерявенькі, як вівці,
Одна другій навздогінці.

Над водою прохолода,
Вітерець легенький ходить.
Я стою й без міри вдячний,
Що на цей раз був обачний;

Що кругом приємна тиша
І я стою собі нишком —
Не хвилююся даремно
І мені є так приємно.

Хоч часом таке буває;
Гомін глухо залунає. . .
Залунає й зникне швидко
Й нікогісінько не видко.

Враз зненацька десь хлюпне,
Рибка плесо сколихне,
Попливуть у безвість кола,
Й знову тихо є навколо.

Надокучить так стояти,
Йду тихенько прогулятись;
Розглядаю, де жабки,
Де шастають куріпки.

Й знову стану в очереті,
Слухаю гусей, що в леті,
Як між себе розмовляють,
Коли землю озирають.

А куріпоньки шугають,
Хоч я їх і не чіпаю,
Лише люблю споглядати,
Як почнуть вони тікати.

Полюбуюсь й далі йду,
Куликів знову знайду,
Вони мене досить знають
І ніколи не тікають.

Люблю без турбот бродить,
Де не глибоко води. . .
І отаман так сказав,
Як із ним я розмовляв. . .

Якщо досить розібратись,
На це можна так сказати:
Світ тоді можна любити,
Коли безтурботно жити. . .

А чи варто жити так?
Отаман же не жебрак. . .
Певно мав він на меті,
Відпочить хоч раз в житті.

Тому й сказав на прощання
На мое щире бажання:
«Дуже добре — погуляєм. . .
Й залюбки порозмовляєм.»

Жити так не є розумно,
Щоб завжди нам було сумно;
Й думать лише про забаву,
Таке життя не цікаве!

Відпочинок тоді гарний,
Коли час провів не марно;
Мишку, хомняка у шкоді
В степу вхопив, чи в городі.

А найкращий відпочинок,
Коли край ми теплий кинем
Й як оселимось в цім раї
Після лиха, що зазнаєм!

За таку довгу дорогу
Нам не жаль труду такого!
Як же любо нам тут жити —
Після скрути відпочити!

В житті нашім молодім
Конче скруту треба мати,
Щоб всі кривди в житті цім
Були б в змозі ми долати.

Досвід певний щоб набути,
Та безславно не заснути!
Треба досить політати
Й не одну біду пізнати!

Кожен з нас мусить для себе,
Для свого життя подбати,
Не багато — скільки треба,
Щоб у щасті прожити.

Коли варто, битись треба!
В разі ні, то відійти,
А як сил немає в тебе,
Розводь крила і лети.

Так, як я втік від дітей,
Коли мені заважали.
Хіба ж мало місця — гей. . .
Слава Богу — світ чималий!

Коли б ми біди не знали,
Щастя б теж не помічали,
Було б сонечко не миле,
Коб за хмари не ходило.

Ось куди отаман бив,
Як зі мною говорив.
Мовив ніби не погано...
Не дурно ж він отаманом.

Треба його розпитати,
Який гріх він учинив,
Що не в змозі бідний спати.
Невже він когось забив?

За які ж то нетерпіння
Непокоїться сумління?
От коли б його побачить...
Нехай мені розтлумачить.

Коли б з ділом розв'язатись,
Варто з ним іще спіткатись.
Йому треба б допомгти,
Якщо досягну мети.

Пригода з немовлям

Раз в житті й я відпочив.
Добре діло я зробив,
Як ще парубком гуляв —
З води витяг немовля.

Дійсно мав я відпочинок!
Радіючи за свій вчинок,
Довив рибок і літав
Й на radoщах клекодав.

Он що добродійство значить!
Треба його в житті бачить!
І будеш тоді правдиво
У власнім житті щасливим!

Яке миле почуття!
Вищого нема дарунку,
Коли довів до пуття
Якусь добру дію, думку!

Якось раз було тихенько...
Я стояв в ставку раненько...
На своїх ногах, як дибках.
Дививсь, як скидалась рибка.

Сонце ще не розплющалося,
Хоч на сході вже палало,
В різнобарвній кольори
Все навколо одягало.

Над водою у цю пору
Туманець підносивсь вгору.
Коли раптом — щось шубовсть!
О! — важке плигнуло щось...

Думаю так сам про себе
І одразу зирк на небо —
Хоч нічого й не побачив,
Лиш почув, дитятко плаче.

Спершу я дуже злякався
Та занадто турбувався.
Думав — куди б віднести,
Щоб від смерти вберегти?

Й вирішив туди летіти,
Де багато малих діток.
Певен був, що врятувати
Зможуть люди в любій хаті.

Та до нього навпрошки...
Ухопив за пелюшки,
І гайда мерцій в село...
Он то що мені було!

До хати як прилетів,
Біля дверей тихо сів
Та й положив на порозі,
Вкривши живіток і носі.

Тільки но я положив,
А дитинка, мов співа. . .
Стрепенувся я, ожив,
Радий був я, що жива.

Але то ще не кінець.
Надривався мій терпець,
Дізнатись, як закричить,
Чи хтось підбере в ту мить.

Я в садочок полетів
І близесенько присів,
А дитяточко — «хлип-хлип».
Чую хатні двері — «рип». . .

Вийшла гарна молодичка
Й до себе на руки кличе,
А дитяточко лежало
І ручок не простягало. . .

Воно таке малесеньке,
Немовлятко гарнесеньке,
Лише ротиком зівало,
Так неначе позіхало.

Але довго не мовчало,
Знову воно закричало.
«Йди сюди, перепеличко»
Так сказала молодичка. . .

Та й понесла його в хату.
Тоді й я пішов гуляти,
По садочку походив
Та й знов гайда до води.

Шлюб

Вдруге трапилось зі мною,
Як я ще парубкував.
Стою врівні з осокою
І дивлюсь на тихий став.

Ключ качок диких злетів,
Коло мене сівши близько,
Аж відчув холодні бризки.
Потім далі він поплив.

Й знову кругом стало тихо.
Коли чую — «хлюп-хлюп-хлюп»
Так близесенько від мене.
Бачу Лелечка — «тюп-тюп»,

Вхопила якусь поживу,
Підлетіла й сіла живо.
Потім стала клекотати
Й на всі боки озиратись.

— «Що вона тут витіває?
Вся пожива позникає». . .
Так сказав й не ворушився.
З-за куща пильно дивився.

Як вона мене уздріла,
Знялась хутко й полетіла.
Для чого, я й сам не знав,
Й свої крила розіп'яв.

Й полетіли так обое
Та, милуючись красою,
Стали й далі так літати,
На ставочках розважатись.

Весна й літо промайнули,
А на зиму в теплий край. . .
Звідки знову повернулись
В цю країну, земний рай.

Якось раз ми прилетіли,
На ставочок гарно сіли.
Й коли жабку я спіймав,
Раптом, щось, засумував.

«Що з тобою, милий, сталось?
Такого ще не траплялось. . .
Чом до мене не говориш?
Певно маєш якась горе?»

Так до мене моя мила
Гарненько заговорила.
Я одразу й відповів,
Замовчувать не хотів:

— «Чи ще довго так літати?
Чи не пора шлюб нам взяти?
На життя-буття своє
В нас гніздечко уже є»...

— «Трішки треба б почекати,
Я спитаюсь мами й тата,
Як вони благословлять,
Тоді й весілля справлять.

У тебе ж батьків немає,
То ти ж сам відповідаєш, . . .
Візьми собі старостів
Та й посилай до батьків.

Тато й мама тебе люблять,
Як сирітку приголублять.
Чого ж тобі ще хотіти,
Даром серденько троїти?

Тоді візьми ти боярів,
А я собі дружечок,
Та й полинемо до яру
Де є гай і ставочок,

Від ставочку та до гаю
Гуртом добре погуляєм.
Там завжди буває гарно
Й проведем ми час не марно.»

— «Мова, що сказала мила,
Мене дуже звеселила
Й я, не гаючись, якстій
Враз послав і старостів.

Старости там, як годиться,
Спершу почали з куниці,
Як куницю вже ловили.
На Лелечці зупинились.

Відбулось те на Хоролі,
В негустих очеретах. . .
Вітерець в просторім полі
Бавивсь в пшеницях-житах.

Провесільна ця розмова
В ранній весні відбувалась.
Чари, пахощі чудові
Із зелених трав звівались.

А старости розмовляли. . .
Лагідні кінці шукали.
Я стояв на однім місці
І чекав на гарні вісті.

Я тут недалечко був,
Всю розмову майже чув,
І Лелечка тут стояла
Із-за куща визирала.

Часом ніби соромилась
Пильно в воду видивлялась,
Часом дзьобик підносила,
То знов його опускала.

Як закінчилась розмова,
Нас покликали до слова.
Перш Лелечку запитали,
Свою згоду щоб сказала

І Лелечка те почувши,
Сказала, не спотикнувшись:
«Більше року ми літаєм,
Один-одного вже знаєм.»

На тім мова й увірвалась:
Хліб у старостів забрали,
А Лелечка вмить пішла
Та рушники принесла.

І як старостів в'язали,
Були дуже всі веселі. . .
Почоломкались, прощались
Й розлетілись по оселях.

Батьки почали змовлятись,
Де б весілля відгуляти.
І ми тут в пригоді стали,
Свої задуми сказали.

Шлюб відбувся у неділю
Й полетіли на весілля.
Зібралось лелек багато,
Раділи ми, мама й тато.

Усі гарно поставали,
Нас із шлюбом привітали;
Закричали гості: «Браво!»
«Живіть лелекам на славу!»

Привітавшись нашвидку,
Пішли бовтатись в ставку,
Цілісінькій день гуляли,
Не билися й не кричали.

Дуже гарно гомоніли,
На radoщах клекотіли,
А надвечір вже прощались
І по гніздах розлітались.

Ми з Лелечкою стояли
Та в дорогу виряджали,
Дякувати всім хотіли,
Що прибули на весілля

Попрощалися з батьками,
Що мали також летіти,
Й, за дідівськими зразками,
В злагоді бажали жити.

Як з усіма попрощались,
Ми спочити залишились,
Бо з боярами й дружками,
В церемоніях стомились.

Ніч

Сонце обрію торкалось
І вогненно запалало,
Зарожевіли ставки,
Золотилися хмарки.

Краєвид почав з'являтися...
Нема хисту передати...
Хто в житті того не бачив,
Не повірив би нізащо!

Кольори хутко мінялись,
Жевріли, переливались
Із вогненного у темний —
Рожево-сіро-зелений... .

Проти сонця золотилось,
А по затінках темнилось,
Кармазинна середина...
Чудо! Заходу картина.

Як кольори розливались,
Ми раділи любувались,
Й радістю світилися очі
В милої назустріч ночі.

Час від часу прислухались,
Що навколо відбувалось,
Як стогнали десь сичі...
Шелест, гук лунав вночі.

Деркач пісню розпочав,
Дивно й сумно деренчав.
Все навколо (чом? — не знати).
Ніби стало прислухатись.

А якась лиха-личина
Пташечка немов причинна
«Тю-тю-тю» всю ніч кричала,
Певно чогось бракувало.

На ставках не раз бував
І не раз там ночував,
А як «тю-тю» я почув,
Сам не свій тоді я був.

А Лелечка увесь час
Сміялась й розповідала,
Що цю пташку вже не раз
В своїм житті зустрічала.

-- «Але власними очима
Я ніколи не бачила...
Приглядалася даремно,
Бо то було в нічку темну.

Найбільш мені до вподоби,
Як кумкають кринячки,
З черевцем в гарній оздобі
Малесенькі жабочки.

Живіток у них буренький,
У крапочку брунатненьку,
Спинка в цятках різнобарвних
Буро-чорно-сірих, гарних...»

Раптом щось зашелестіло
Й мову нашу зупинило;
Почали ми розглядати,
Що б могло перешкоджати? ...

Дивимося — качки в леті
Зашуміли в очереті,
А коли ми йшли до гаю,
Сумно застогнав бугай... .

«Де в тім тілі така сила?»,
Ми між себе говорили...
Що за голосок — гай-гай...
Дійсно бутить, як бугай.

Зарипіла, скреготала
Очеретянка співала,
Але то було не певне...
Вона не співа, як темно;

Вона любить ранесенько,
Коли сонце гарнесенько
Гляне оком на цей світ
Й шле від Бога всім привіт.

Зараз вечір. Сонце зникло,
Зникли раптом всі кольори
Заспівали жаби звикло
Гарно, дружно і бадьоро.

Потім, ніби за наказом,
Як одна, затихли разом,
Мов нічого й не було,
Ніби спати все лягло.

Але то все таємниці.
Знати нам ніби годиться,
Що спонукує кричати,
Чи мовчати, чи почати. . .

Коли знову: «Крах-крах-крах»
Заспівали усі — страх!
Певно й там не є без князя,
Коли кричать усі разом.

Цілу ніченьку ходили
Від ставочки та до гаю. . .
Про майбутнє говорили,
Що на нас в житті чекає.

Як на світ благословило,
Вітерець повіяв мило.
Рання свіжа прохолода,
Схаменутися нагода.

В мріях ніченька минула,
І ми справді схаменулись,
Раптом знялись, полетіли,
І коло гнізда присіли.

Побратилство

Такий гарний початок,
Без натяків злих вісток,
Але ж трапилась халепа. . .
Де не взялась нам причепа».

Були думки світлесенькі,
Але... вшухли швидесенько...
Враз насунулися хмари,
Й зникли радощів примари.

Лелек крутив головою,
Не знав, що робить з собою.
Поглядаючи на боки,
Запримітив одним оком,

Що ні близько ні далеко
Летить ще одна лелека.
Цій нагоді він зрадів
І, як вихор, полетів.

Наближаючись, сказав:
«Хоч я шлях і досить знаю,
Але ліпше ще спитаю»
Й дуже скоро він догнав.

Про подорож розказав,
Незнайомий відповів,
Що, на щастя, чи на горе,
Пролетів Павлове море,

— «А ти, каже, не журися,
Бо з дороги ти не збився,
Оцей шлях є ще прямиший,
Ним прилетиш ще раніше».

Вони гарно привітались
Й наш Лелек радо ствердив:
«Дуже добре, що так сталось
Що я тут не заблудив».

— «Я сьогодні й не обідав,
Лише рибкою поснідав. . .
Де вечерять, невідомо. . .»
Бідкався новий знайомий.

Вмить на землю опустились,
Щоб зміцнити свої сили,
І затіяли розмову
В зеленім гаю чудовім.

— «Хто надав нам тут присісти?
Тут же нема чого їсти!,
Хоч не зле відпочивати. . .
Нам ставка треба шукати.

Бо й я — тричі хоч і їв,
А також вже зголоднів.
Куди ж ти оце прямуєш,
Що не їси — голодуєш?. . .»

— «Ховатись не мав мети.
Лечу туди, куди й ти,
А був оце у неділю
В свого брата на весіллі».

— «О! Який я тепер радий. . .
Може ти даси пораду,
Як надалі прямувати,
Щоб суд мені відшукати?»

Хочу я тобі признатись,
Що не люблю сам літати
Та ще, оце, в такій справі. . .
Тяжко! — не те, що цікаво!

Нема в кого розпитатись,
Куди маю подаватись.
Та ще, кажу, слава Богу
Отаман вказав дорогу. . .

І в дорозі я не схибив,
Дяка, що тебе надибав.
Дійсно щастя оце маю,
Тепер бачу, що шукаю.

Бач, як гарно розпитались,
Хоч на те й не сподівались».
І, щоб радість показати,
Лелек почав клекотати,

Й захочував до цього
І приятеля нового,
Але той сумний стояв
Клекотати не бажав.

— «Ну, а ти ж чого мовчиш?
Вечерять, чи що, спішиш?
Може тобі неприємно?»...
Допитувавсь Лелек чемно.

— «А навіщо такий вислів?
Я теж люблю товариство.
Завжди радий його бачить
І допомогти маю вдачу.

Правда, дуже поспішаю,
Бо вернутись вчасно маю,
Як дружині обіцявся,
Але трішки загулявся».

— «Чи маєте малих діток?
Чи далеко живете?
Що так дуже спішите?
А чи довго ще летіти?

Коли я летіти мав,
Мені отаман сказав:
Звідси, де ми спочиваєм,
Дві години летіть маєм»

— «Вірно він тобі сказав,
Але, щоб ти, друже, знав
Я правдиво хочу їсти,
Й на хвилиночку присісти.

Стояти не маю змоги
Дуже болять в мене ноги...
Думаю, що те минеться,
Як вечерять щось знайдеться.

А живем ми коло Січі,
Хоч й міняли гніздо двічі,
Й де ми тільки не літали,
Краще собі не назвали.

Гарно й там, де брат живе,
Але старе на нове,
Лише щоб турботи мати...
Так на так мінять не варто.»

— «Ну скажи мені вже ти,
Чи суд зможу там знайти?»
— «А де ж йому проживати,
Як не там, де нас багато?»

Прошу мені це пробачить...
Я ж тобі вже розтлумачив.
Що говорить я не годний,
Бо зморений і голодний...

Їсти й їсти маю спрагу,
Й до розмов нема наснаги
І пора вже поспішати,
Щоб вечерю вчасно мати.»

— «Так тебе я й розумію
Й скажу ще раз — я радію
Що з тобою зустріч маю,
Тепер... я відпочиваю!»

Друзі у своїй розмові
Клекіт підняли чудовий,
Як вечеряти збирались,
Вони щиро побратались.

Кінець першої частини

CONTENTS

Children's poems about stories built on folklore. Some characteristics regarding these birds the basis of which may be compared with Knights in armour.

These poems stress such characteristics as faithfulness between people who are devoted to one another, but in the form of birds which always return to rebuild their nests in their place of origin. As a motive for the poems extracts were taken from several Ukrainian and English stories.

The object of these poems is to educate children and stress such important characteristics as loyalty, good manners, respect for the aged, some a sense of humour, etc.

The work is calculated to spread over about 100 pages.

Later works which will be a continuation of the present poems, and in two separate editions, are calculated to cover approximately 100 pages each.

З М І С Т

	стор:
1. Від автора	3
2. Весна	13
3. Цуценя	14
4. Лаврик	15
5. Дивне яєчко	16
6. Жабки	17
7. Гурботи	19
8. В дорогу	24
9. Зустріч	27
10. Розмова з отаманом	29
11. Пригода у Великому Лузі.	31
12. Традиції	42
13. Послух	51
14. Життя-радість	54
15. Пригода з вовком	61
16. Пригода з господарем	65
17. Невся	75
18. Воля-воленька	77
19. На Запоріжжя	81
20. Пригода з немовлям	87
21. Шлюб	89
22. Ніч	94
23. Побратимство	96

З М І С Т

другої частини

Розділ перший

1. На озерах
2. Великий Луг
3. Війна
4. Князь
5. Перед сном
6. Не спиться
7. Похорон жертв війни
8. Вирок суду над заколотниками
9. Розмова з побратимом
10. До рідного гнізда
11. На обіді в Люботині
(гуморески прокурора)
12. На Полтаву
13. Турботи матері
14. Ніч була спокійна
15. Діти
16. Ранок
17. На Хоролі
18. Дош
19. Даремні сподівання
20. Після безсонної ночі
21. Зустріч Лелека й Лелечки
22. Розправа з гусеням (суд)
23. Ніч на мочарах
24. Розшуки отамана
25. Розмова з хворим отаманом

Розділ другий

Оповідання отамана

26. Чую я вже мій кінець
27. Постріл
28. Віщий голос
29. Щоб то воно означало?
30. Розпука
31. Гнізда позбувся
32. Над Дніпром (Хутір козака Глоби)
33. Помста
34. Каяття і смерть отамана.

З М І С Т

третьої частини

Розділ перший

1. До рідної оселі
2. Літо
3. Виховання лелечат
4. Невдала спроба літати
5. Осінь
6. Прогулянка

Розділ другий

7. У гості
8. На Київ
9. Подорож на Запоріжжя
(Київ-Канів-Кременчук хутір козака
Глоби-Запоріжжя)
10. Ніч на Дніпрі
11. У побратима
12. Полювання
13. Оселя на Січі
14. Біда
15. Зимування на Січі
16. Різдво
17. Водохреща
18. Весна
19. На війну
20. Поворот Січовиків з війни
21. Облога Січі
22. Загибель

Готуються до друку

	сторінок
1. Лелеки (II та III частини)	200
2. Дніпро-Славута	150
3. Дума про Шельменка	100
4. Фортеця розбійників (напіввіршована),	250
5. Суєта (проза)	130

Хто придбає першу частину книжки «Л Е Л Е К И»,
той допоможе видати другу частину.

По всіх питаннях звертатися на таку адресу:

P. SES
~~250, Abbey Street~~
Derby
England

*70, Bartholomew St.
Leicester LE2 1FA*

НАЙВІЛЬШІ НОВІТНІ СКЛАДИ ВОВНЯНИХ МАТЕРІЯЛІВ В АНГЛІЇ

MONTEVERDE TEXTILES

Company Limited

WHOLESALE · RETAIL · EXPORT & HOME MARKET

379-383 KILBURN HIGH ROAD

LONDON · N · W · 6

Telephone : MAIda Vale 9942

ГУРТОВІ ЦІНИ рахуємо всім, хто висилає пакунки через нашу фірму.

ТОМУ ЩО НЕ ЗАТРУДНЮЄМО АГЕНТІВ, ЧИ ПОСЕРЕДНИКІВ, АНІ ТАКОЖ НЕ ВИСИЛАЄМО АВТ В ОБ'ЇЗДИ ПО ПРОВІНЦІЇ, ТОМУ, НАШІ ПАЧКИ Є ЦІОНАЙМЕНШЕ 25 ВІДСОТКІВ ДЕШЕВІШІ. НАШ КОЛОСАЛЬНИЙ І БАГАТИЙ ВИБІР ТОВАРІВ НЕ ПОТРЕБУЄ ШУМНОЇ РЕКЛЯМИ, БО ТОВАРИ Є ЗНАМЕНИТІ І ПОХОДЯТЬ БЕЗПОСЕРЕДНЬО З АНГЛІЙСЬКИХ ФАБРИК.

Крім дуже великого вибору матеріалів, висилаємо все і всюди. Заощадите дуже багато, користаючи з наших послуг та висилаючи через нашу фірму!

ГАРАНТУЄМО ПОВНЕ ЗАДОВОЛЕННЯ БАЖАНЬ КЛІЄНТІВ.

By H.C. V2

